

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA

Evidenčné číslo: 2132811

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2010

Iveta HRICOVÁ, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**ANALÝZA PROJEKTOV PRE ZÍSKANIE FINANČNÝCH
PROSTRIEDKOV Z FONDOV EÚ PRE VEREJNÝ SEKTOR**

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra európskych politík
Školiteľ:	Ing. Ľubica Rumanovská, PhD.

Nitra 2010

Iveta Hricová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Iveta Hricová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Analýza projektov pre získanie finančných prostriedkov z fondov EÚ pre verejný sektor“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre

.....

Iveta Hricová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani Ing. Ľubici Rumanovskej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Cieľom práce je analýza využitia finančných prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu pre mesto Žiar nad Hronom a posúdenie realizácie projektu v praxi. Poukážeme, aký je prínos týchto finančných prostriedkov pre úspešný rozvoj terénnej sociálnej práce v meste Žiar nad Hronom a na druhej strane na nedostatky, ktoré sa prejavili v priebehu realizácie projektu. Teoretická časť práce obsahuje základné informácie o štrukturálnych fondoch, politike súdržnosti, národnom strategickom referenčnom rámci a operačných programoch, ktoré sú schválené Európskou komisiou pre Slovensko v programovom období 2007-2013. V praktickej časti je analyzovaný samotný projekt „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“, ktorý sa realizuje v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Na základe poskytnutia finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na projekt terénni sociálni pracovníci a ich asistenti úspešne poskytujú nevyhnutnú pomoc obyvateľom mesta Žiar nad Hronom, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi a niektorí aj na hranici chudoby. Poskytovanie pomoci sociálne vylúčeným osobám, ktoré je finančne podporované z Európskeho sociálneho fondu zároveň pozitívne vplýva na ich uplatnenie sa na trhu práce a v konečnom dôsledku na zníženie nezamestnanosti v meste. Stretli sme sa aj s negatívnymi vplyvmi na splnenie cieľov projektu ako sú neochota marginalizovanej rómskej komunity prijať ponúkanú pomoc a ich neschopnosť dodržať vzájomné dohody o spolupráci s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a ich asistentmi. Na základe zistení uvedených v diplomovej práci, finančné prostriedky získané zo štrukturálnych fondov pozitívne vplývajú na trvalo udržateľný rozvoj mesta a uspokojovanie potrieb občanov.

Kľúčové slová: štrukturálne fondy, projekt, finančné prostriedky, Európsky sociálny fond, terénni sociálni pracovníci.

Abstract

The work is to analyze the use of funds from the European Social Fund for the city of Žiar nad Hronom assessment and project implementation in practice. At first we highlight what is the benefit of these funds for the successful development of the field social work in the town and then we find out the deficiencies that have occurred within the project. The theoretical part contains basic information on the structural funds, cohesion policy, the national strategic reference framework and operational programs are approved by the European Commission on Slovakia in the 2007-2013 programming period. The practical part analyze project „Community and field social work in the town of Žiar nad Hronom”, which is implemented within the operational programme employment and social inclusion. On the basis of providing funds from the structural funds for the project, field workers and their assistants provide the necessary help to citizens in the Žiar nad Hronom who find themselves in material need and some even at risk of poverty. Giving aid to socially excluded persons, which is financially supported by the European social fund has a positive impact on their application in the labor market and it serves to positive results in reducing unemployment. We also met with negative impacts on the achievement of the objectives of the project such as the unwillingness of marginalized Roma community to accept assistance offered and their inability to meet with the mutual cooperation agreement with field social workers and their assistants. Based on the findings of the thesis, the funds received from the structural funds have a positive impact on sustainable development of the city and satisfy needs of citizens.

Key words: Structural funds, Project funding, Finance, European social fund, Field social workers.

Zoznam skratiek

- ATSP – asistenti terénnych sociálnych pracovníkov
- EK – Európska komisia
- ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja
- ES – Európske spoločenstvo
- ESF – Európsky sociálny fond
- EÚ – Európska únia
- HDP – hrubý domáci produkt
- KF – Kohézny fond
- MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky
- MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
- MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- MsÚ – Mestský úrad
- MŠ SR – Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
- MVRR SR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- NFP – Nenávratný finančný príspevok
- NSRR – Národný strategický referenčný rámec
- OP BK – Operačný program Bratislavský kraj
- OP D – Operačný program doprava
- OP IS – Operačný program informatizácia spoločnosti
- OP KaHR – Operačný program konkurencieschopnosť a hospodársky rast
- OP TP – Operačný program technická pomoc
- OP V – Operačný program vzdelávanie
- OP VaV – Operačný program výskum a vývoj
- OP Z – Operačný program zdravotníctvo
- OP ŽP – Operačný program životné prostredie
- OPZaSI – Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia
- OZ – občianske združenie
- ROP – Regionálny operačný program
- SO/RO – Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
- SR- Slovenská republika
- TSP – terénni sociálni pracovníci
- ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

Obsah

Úvod	9
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	11
1.1 Vymedzenie základných definícií a pojmov	11
1.2 Fondy EÚ v programovom období 2007-2013	16
1.3 Národný strategický referenčný rámec	22
1.3.1 Regionálny operačný program	24
1.3.2 Operačný program Životné prostredie	25
1.3.3 Operačný program Doprava	25
1.3.4 Operačný program Informatizácia spoločnosti	26
1.3.5 Operačný program Vzdelávanie a Operačný program Výskum a vývoj	27
1.3.6 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	28
1.3.7 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia	28
1.3.8 Operačný program Zdravotníctvo	30
1.3.9 Operačný program Technická pomoc	30
1.3.10 Operačný program Bratislavský kraj	31
1.4 Projekty pre získanie finančných prostriedkov zo ŠF	31
2 Cieľ práce	34
3 Metodika práce	35
4 Výsledky práce	36
4.1 Operačné programy a ich finančné krytie z fondov EÚ	36
4.2 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia	38
4.2.1 Prioritná os č. 2 - Podpora sociálnej inklúzie	39
4.2.2 Opatrenie č. 2.1	41
4.3 Projekty pre získanie finančných prostriedkov z ESF	43
4.3.1 Podmienky poskytnutia finančnej pomoci z ESF	44
4.3.2 Proces schvaľovania a hodnotenia žiadosti o NFP	44
4.4 Projekt „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“	45
4.4.1 Ciele projektu	46
4.4.2 Účel projektu	47
4.4.3 Analýza stavu zamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom	48
4.4.4 SWOT analýza sociálnej starostlivosti Mesta Žiar nad Hronom	54
4.4.5 Stanovenie cieľových skupín projektu	56
4.4.6 Spôsob realizácie projektu	57

4.4.7	Zhodnotenie projektu	62
4.5	Vplyv štrukturálnych fondov na rozvoj regiónu	64
	Záver	66
	Zoznam použitej literatúry	69

Úvod

Európska únia považuje za prvoradú úlohu znižovanie rozdielov medzi regiónmi a postupné vyrovnanie odlišnej sociálno-ekonomickej úrovne krajín pri súčasnom zachovaní ich historických a kultúrnych hodnôt. V súlade s princípmi hospodárskej a sociálnej súdržnosti boli vytvorené štrukturálne fondy, ktorých základným účelom je prostredníctvom rozvojových programov a projektov znižovať zaostalosť znevýhodnených regiónov a zaistiť vyrovnaný udržateľný rozvoj.

Európske fondy ponúkajú finančné prostriedky v programovom období 2007-2013 spolu zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu spolu vo výške 11,587 mld. Eur. Tento objem finančných prostriedkov môže SR čerpať vďaka systému 11 operačných programov, ktoré sú stanovené v Národnom strategickom referenčnom rámci. O tieto finančné prostriedky sa môžu uchádzať mestá, obce, neziskové organizácie i podnikatelia. Štrukturálne fondy predstavujú zdroj priamej podpory, ktorá je využívaná prostredníctvom rady mechanizmov k realizácii rozvojových projektov na medzinárodnej, národnej i regionálnej úrovni.

Problematika žiadania podpory prostredníctvom operačných programov a iniciatív Európskej únie je v praxi často veľmi zdĺhavá a zložitá. Ak je však projekt úspešne schválený, čas vynaložený na prípravu a realizáciu projektu sa nám vráti v poskytnutí finančných prostriedkov z fondov EÚ. Ponuka operačných programov umožňujúcich získavanie dotácií zo štrukturálnych fondov je veľmi rozmanitá a možnosť získania finančných prostriedkov z prostriedkov EÚ pre najrôznejšie projekty vždy existuje. Výhodou je aj dostupnosť veľkého množstva zdrojov, kde možno informácie vedúce k zisku finančných prostriedkov z fondov EÚ získať.

Na základe uvedeného sa diplomová práca zameriava na čerpanie a analýzu finančných prostriedkov z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia v novom programovom období 2007-2013, ktorý je financovaný z Európskeho sociálneho fondu. Finančná čiastka, ktorá bola určená pre SR z ESF je 1 499 603 156 Eur a do OP ZaSI bolo pritom smerovaných 881 801 578 Eur. ESF je jedným zo štrukturálnych fondov, finančným nástrojom, zameraným na podporu zamestnanosti, znižovanie nezamestnanosti a rozvoj ľudských zdrojov v členských krajinách EÚ. Prostredníctvom neho by sa malo pomôcť nezamestnaným ľuďom pri vstupe na trh práce, zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých pri prístupe na trh práce, sociálne začleňovanie, pomoc ľuďom zo znevýhodnených sociálnych skupín pri vstupe na trh práce, rozvíjať kvalifikovanú a prispôsobivú pracovnú silu a bojovať so všetkými formami diskriminácie a nerovnosťami súvisiacimi s trhom práce.

Na konkrétnom projekte Mesta Žiar nad Hronom „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“ poukážeme na dôležitosť získania finančných prostriedkov zo ŠF, prostredníctvom ktorých sa mohli vytvoriť pracovné pozície terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov poskytujúcich nevyhnutnú pomoc obyvateľom mesta Žiar nad Hronom, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi a niektorí aj na hranici chudoby. Zameriame sa aj na cieľovú skupinu osôb z rómskej komunity, ktorej TSP a ATSP pomáhajú aktívne riešiť ich existenčné potreby, pomáhajú sociálne vylúčeným osobám získavať ďalšie zručnosti a znovu sa uplatniť na trhu práce. Nakoľko bola nezamestnanosť v roku 2009 v meste ale i okrese Žiar nad Hronom vysoká v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami, čo bolo spôsobené následkom globálnej finančnej krízy, potreba nenávratného finančného príspevku z ESF pre verejný sektor je odôvodnená. V súlade s cieľmi projektu pri samotnom vykonávaní rôznych činností TSP a ATSP poukážeme na prínosy, ale i nedostatky ktoré sa vyskytujú v priebehu realizácie projektu a budeme sa snažiť zhodnotiť účelnosť využitia finančných prostriedkov zo ŠF.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Vymedzenie základných definícií a pojmov

Uvedené pojmy sú použité z Národného strategického referenčného rámca SR 2007-2013, Systému finančného riadenia štrukturálnych fondov a kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 a Príručky pre žiadateľa o NFP z ESF pre OP ZaSI.

Štrukturálne fondy – nástroje štrukturálnej politiky ES využívané na dosiahnutie jej cieľov. K štrukturálnym fondom patria Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond; **Európsky fond regionálneho rozvoja** – finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorý prispieva k financovaniu pomoci s cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť vyrovnávaním hlavných regionálnych rozdielov prostredníctvom podpory rozvoja a štrukturálnych zmien v regionálnych ekonomikách, vrátane premeny upadajúcich priemyselných regiónov a zaostávajúcich regiónov a podpory cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce;

Európsky sociálny fond – finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorý prispieva k prioritám Spoločenstva, pokiaľ ide o posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom zlepšovania možnosti zamestnania sa a pracovných príležitostí, o podporu vysokej úrovne zamestnanosti a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest. Robí tak prostredníctvom podpory politik členských štátov, ktoré sú zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a kvality a produktivity práce, na podporu sociálnej inklúzie vrátane prístupu znevýhodnených osôb k zamestnaniu a na zníženie národných, regionálnych a miestnych rozdielov v zamestnanosti;

Kohézny fond – finančný nástroj ES určený pre členské krajiny, ktorých hodnota hrubého národného dôchodku na obyvateľa meraná paritou kúpnej sily a vypočítaná za základe údajov ES v priemere za roky 2001-2003 je menšia ako 90 % priemeru EÚ 25, a ktorý podporuje projekty dopravnej infraštruktúry a životného prostredia;

Operačný program – dokument predložený členským štátom a prijatý Európskou komisiou, ktorý určuje stratégiu rozvoja pomocou jednotného súboru priorít, ktorá sa má realizovať s pomocou niektorého štrukturálneho fondu alebo v prípade vybraných oblastí cieľa Konvergencia z Kohézneho fondu a ERDF;

Strategická priorita – jedna z 3 tematických priorít stratégie v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007-2013, ktorá sa skladá zo skupiny navzájom súvisiacich špecifických priorít s konkrétnymi, merateľnými cieľmi;

Horizontálna priorita – priorita NSRR, ktorá komplementárnym spôsobom vplýva na ciele NSRR a ktorej zmyslom je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty;

Prioritná os – jedna z priorít stratégie v operačnom programe, ktorá sa skladá zo skupiny navzájom súvisiacich operácií s konkrétnymi, merateľnými cieľmi. Prioritná os operačného programu sa rovná jednej konkrétnej strategickej/špecifickej priorite stratégie Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013;

Opatrenie – prostriedok, ktorým je v priebehu niekoľkých rokov realizovaná prioritná os operačného programu, tvorený skupinami tematicky príbuzných aktivít, a ktorý umožňuje financovanie projektov;

Centrálny koordinačný orgán – ústredný orgán štátnej správy určený v NSRR zodpovedný za efektívnu a účinnú koordináciu riadenia pomoci zo ŠF a KF v rámci Národného strategického referenčného rámca SR pre ciele Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v programovom období 2007-2013. V podmienkach SR plní tieto úlohy Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR;

Certifikačný orgán – národný, regionálny alebo miestny verejný orgán alebo subjekt menovaný členským štátom za účelom certifikácie výkazov výdavkov a žiadostí o platbu predtým, ako sa zašlú Európskej komisii. Zákon o pomoci a podpore poskytovanej z fondov ES stanovuje, že v podmienkach Slovenskej republiky certifikačný orgán rovnako plní úlohu orgánu zodpovedného za koordináciu a usmerňovanie subjektov zapojených do systému finančného riadenia, vypracovanie žiadostí o platbu, príjem platieb z Európskej komisie, ako aj realizáciu platieb, pričom certifikačným orgánom je ministerstvo určené zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite a teda ministerstvo financií SR. Vo vzťahu k Štátnej pokladnici vystupuje certifikačný orgán v mene Ministerstva financií SR ako klient Štátnej pokladnice;

Riadiaci orgán – národný, regionálny alebo miestny verejný orgán alebo súkromný orgán určený členským štátom, ktorý je zodpovedný za riadenie operačného programu. Je určený pre každý operačný program. V podmienkach SR je to ústredný orgán štátnej správy určený vládou SR;

Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom – ministerstvo, ostatný ústredný orgán štátnej správy, samosprávny kraj alebo iná právnická osoba, ktorá má odborné, personálne a materiálne predpoklady na plnenie úloh riadiaceho orgánu určených v splnomocnení

riadiaceho orgánu. Rozsah a definovanie úloh sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom je v kompetencii riadiaceho orgánu a tvorí súčasť splnomocnenia, pričom sprostredkovateľský orgán koná v mene a na zodpovednosť riadiaceho orgánu. Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom je aj subjekt poverený vládou SR alebo riadiacim orgánom na riadenie a vykonávanie časti operačného programu v súlade s čl. 42, ods. 1 všeobecného nariadenia, t.j. zabezpečenie implementácie časti operačného programu prostredníctvom globálneho grantu;

Národný monitorovací výbor – orgán zriadený Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR na báze partnerstva, zodpovedný za monitorovanie pokroku v realizácii priorit a cieľov stanovených NSRR;

Monitorovací výbor pre operačný program - orgán zriadený riadiacim orgánom pre operačný program po konzultácii s partnermi, ktorý je zodpovedný za monitorovanie pokroku v realizácii priorit a cieľov stanovených v operačnom programe a za schvaľovanie zmien v operačnom programe. Je zložený zo zástupcov príslušného riadiaceho orgánu pre operačný program, certifikačného orgánu a ostatných zainteresovaných subjektov;

Orgán auditu – národný, regionálny alebo miestny verejný orgán alebo subjekt funkčne nezávislý od riadiaceho a certifikačného orgánu určený členským štátom pre každý operačný program a zodpovedný za overenie účinného fungovania systému riadenia a kontroly. V podmienkach Slovenska je orgánom auditu – Ministerstvo financií SR, ktorý koordinuje oblasť finančnej kontroly a vnútorného auditu;

Platobná jednotka – organizačná zložka ústredného orgánu štátnej správy alebo iná právnická osoba zodpovedná za prevod prostriedkov zo štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie prijímateľovi na základe vykonania predbežnej finančnej kontroly pred platbou prijímateľovi. Platobnú jednotku určuje vláda v súlade s osobitným predpisom. Vo vzťahu k Štátnej pokladnici vystupuje platobná jednotka v mene príslušného ministerstva ako vnútorná organizačná jednotka klienta Štátnej pokladnice;

Audit trail - podrobný popis riadenia a realizácie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na všetkých úrovniach zahrňujúci tok informácií, dokumentov, finančných prostriedkov a kontrolu;

Projekt – súhrn aktivít a činností, na ktoré sa vzťahuje poskytnutie pomoci, ktoré popisuje žiadateľ v žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku a ktoré realizuje prijímateľ v súlade so zmluvou o poskytnutí NFP;

Dopytovo orientovaný projekt – projekt, pri ktorom sa predkladateľ projektu uchádza o podporu zo ŠF na základe výzvy na predkladanie projektov v súťaži s inými predkladateľmi. Medzi predkladateľov patria inštitúcie verejného súkromného a tretieho sektora. Okruh oprávnených predkladateľov je vymedzený vo výzve;

Nenávratný finančný príspevok – suma finančných prostriedkov poskytnutá prijímateľovi na základe schváleného projektu podľa podmienok Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku z verejných prostriedkov v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy;

Neoprávnené výdavky – sú výdavky, ktoré vznikli mimo obdobia oprávnenosti výdavkov alebo boli predmetom financovania inej nenávratnej pomoci alebo spadajú do účtovnej kategórie neoprávnenej na spolufinancovanie z prostriedkov operačného programu alebo nesúvisia s činnosťami nevyhnutnými pre úspešnú realizáciu projektu alebo sú v rozpore so zmluvou o poskytnutí NFP;

Oprávnené výdavky – výdavky, ktoré boli skutočne vynaložené počas obdobia realizácie aktivít projektu vo forme nákladov alebo výdavkov prijímateľa, a ktoré boli vynaložené na projekty vybrané na podporu v rámci operačných programov v súlade s hodnotiacimi a výberovými kritériami a obmedzeniami stanovenými všeobecným nariadením, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 a nariadením Rady (ES) č. 1084/2006 a zmluvou o poskytnutí NFP. Oprávnené výdavky pre projekty generujúce príjem upravuje čl. 55 všeobecného nariadenia a Nariadenie Rady (ES) č. 1341/2008;

Poskytnutie zálohovej platby prijímateľovi – poskytnutie finančných prostriedkov z výdavkov štátneho rozpočtu za zdroj EÚ a spolufinancovania štátneho rozpočtu prijímateľovi z verejnej správy formou zálohovej platby pre projekty financované z ESF, resp. pre projekty prijímateľov – štátne rozpočtové organizácie pre všetky fondy, do výšky 40 % z relevantnej časti rozpočtu projektu z prostriedkov zodpovedajúcich podielu ES a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie po podpise zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku a preukázaní prijímateľa o začatí realizácie;

Predfinancovanie - poskytnutie finančných prostriedkov prijímateľovi z verejnej správy (okrem štátnych rozpočtových organizácií) a prijímateľom - združeniam právnických osôb z verejnej správy, súkromnej základnej a strednej školy (vrátane cirkevnej) pri projektoch financovaných z ERDF a KF, z výdavkov štátneho rozpočtu za zdroje ERDF, KF a spolufinancovania štátneho rozpočtu na uhrádzanie záväzkov voči

dodávateľovi/zhotoviteľovi na základe predloženia neuhradených účtovných dokladov vystavených dodávateľom/zhotoviteľom, ktoré prijímateľ predloží v lehote splatnosti;

Refundácia – poskytnutie finančných prostriedkov prijímateľovi zo súkromného sektora a prijímateľovi z verejného sektora na základe dohody s riadiacim orgánom za zdroje Európskej únie a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie a na základe žiadosti o platbu, ktorej súčasťou sú účtovné doklady, ktoré prijímateľ uhradil najskôr z vlastných zdrojov;

Vlastné zdroje prijímateľa – finančné prostriedky, ktorými sa podieľa prijímateľ na financovaní projektu v stanovenej výške a určenom podiele. Za tieto zdroje sa považujú aj tie prostriedky, ktoré prijímateľ získal z iného zdroja (okrem zdroja štátneho rozpočtu), ako napr. úver z banky alebo príspevok tretej osoby;

Poskytovateľ pomoci – orgán, ktorý je zodpovedný za pridelenie nenávratného finančného príspevku schválenému a vybranému projektu;

Prijímateľ – orgán, organizácie, právnická osoba, fyzická osoba alebo administratívna jednotka, ktorej sú za účelom realizácie projektu alebo operácie poskytované prostriedky štátneho rozpočtu určené na spolufinancovanie a prostriedky zo štrukturálnych fondov alebo KF;

Žiadateľ o NFP – osoba, ktorá žiada o poskytnutie pomoci do uzavretia zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s riadiacim orgánom alebo v prípadoch, v ktorých na strane prijímateľa a poskytovateľa vystupuje tá istá osoba, do rozhodnutia riadiaceho orgánu o schválení nenávratného finančného príspevku;

Výzva na predkladanie žiadostí o NFP – východiskový metodický a odborný podklad zo strany riadiaceho orgánu, na základe ktorého žiadateľ o NFP vypracováva a predkladá žiadosti o NFP;

Žiadosť o NFP – dokument, ktorý pozostáva z formulára žiadosti a/alebo povinných príloh, ktorým žiadateľ o NFP žiada o poskytnutie NFP, a na základe ktorého riadiaci orgán prijme rozhodnutie o schválení žiadosti na realizáciu projektu alebo rozhodnutie o neschválení žiadosti o NFP;

Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku – podrobná zmluva o podpore projektu financovaného zo štrukturálnych fondov alebo KF a štátneho rozpočtu uzatvorená medzi riadiacim orgánom/sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom a prijímateľom určujúca podmienky poskytnutia podpory, ako aj práva a povinnosti zúčastnených strán;

Príručka pre žiadateľa – záväzný riadiaci dokument riadiaceho orgánu, ktorý predstavuje komplexný metodický návod pre žiadateľa pri vypracovávaní žiadosti o NFP a slúži na

orientáciu žiadateľa pri práci s výzvou na predkladanie žiadostí vrátane jej príloha relevantnými programovými dokumentmi;

Programový manuál – dokument na národnej úrovni vypracovaný riadiacim orgánom pre každý operačný program cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a obsahujúci podrobný popis jednotlivých opatrení.

1.2 Fondy EÚ v programovom období 2007-2013

Hrašková (2009) uvádza, že cieľom štrukturálnej politiky EÚ na programové obdobie 2007-2013 je posilnenie hospodárskej a sociálnej súdržnosti s cieľom znižovať zaostalosti a rozdiely medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov, k čomu majú prispieť aj štrukturálne fondy a ďalšie finančné nástroje Európskej únie. Európska politika súdržnosti má podporovať zvyšovanie rastu konkurencieschopnosti a zamestnanosti pri uplatňovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. SR vstupom do EÚ získala oprávnenie čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ, ktoré sú určené na prekonanie nerovností medzi ekonomicky slabšími regiónmi v rámci Európskej únie. Pomoc na rozvoj regiónov sa v súčasnosti v EÚ realizuje prostredníctvom štrukturálnych fondov, ktoré predstavujú pre ekonomicky slabšie regióny príležitosť dostať sa na úroveň ostatných regiónov, prípadne výrazným spôsobom urýchliť ich proces rozvoja. Finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov sú získavané z daní občanov členských štátov EÚ, jedná sa teda o verejné prostriedky. Podmienkou čerpania je príprava základných dokumentov, ktorými sa čerpanie fondov riadi počas sedemročného obdobia. Programové dokumenty predložené vládami členských krajín musia odrážať základné priority štrukturálnej pomoci, ktoré stanovuje Európska komisia vo forme cieľov.

Podľa **Džupku a Hudeca (2008)** práve v prostredí SR, ktoré je charakteristické štrukturálnymi zmenami, veľkými regionálnymi disparitami a zaostávaním za priemerom EÚ v tvorbe HDP na obyvateľa, je zvlášť potrebné využívať pridelené finančné zdroje zo štrukturálnych fondov tak, aby sa maximalizoval ich účinok na dosahovanie cieľov v oblasti približovania sa priemeru EÚ meraním v HDP na obyvateľa a zároveň v oblasti znižovania regionálnych rozdielov. Skúsenosti s hodnotením dopadov štrukturálnych fondov na Slovensku sú nedostatočné aj na národnej úrovni, nehovoriac o meraní dopadov na regionálnej úrovni a v zásade sa viažu na ex-ante hodnotenie skráteného programovacieho obdobia. Až pri príprave nového NSRR pre roky 2007-2013 bol na jeho hodnotenie použitý makroekonomický model vytvorený, resp. upravený v Ekonomickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Problematikou hodnotenia dopadov štrukturálnych fondov na

regionálnej úrovni sa na Slovensku nikto komplexne nezaoberal. Pritom existuje relatívne veľký dopyt zo strany regionálnych samospráv po takýchto hodnoteniach. Regionálne samosprávy sa už v súčasnom období snažia významným spôsobom posilniť svoje postavenie pri implementácii štrukturálnych fondov a preto takého nástroje na hodnotenie by im významným spôsobom skvalitnili rozhodovacie procesy v tejto oblasti, a tým podstatne zväčšili pozitívne efekty štrukturálnych fondov v regiónoch.

Podľa **Tvordoňa a Kmecovej (2007)** nový prístup v riadení i implementácii štrukturálnych fondov EÚ v SR, ktorý prináša nasledujúce programové obdobie, sa dotýka hlavne zvýšenej participácie samospráv vyšších územných celkov v decentralizovanom systéme implementácie fondov EÚ. V kontexte zmien v druhom programovacom období ide predovšetkým o vyššiu mieru koordinácie a koncentrácie pomoci pri funkčnom prepojení strategickej a operačnej úrovne riadenia štrukturálnych fondov EÚ a KF s dôrazom na implementáciu programov a projektov práve na regionálnej úrovni. Osobitné postavenie v tomto systéme patrí agentúram, resp. oddeleniam SO/RO, ktoré sa v jednotlivých fázach budú postupne zapájať do jednotlivých systémových celkov implementácie. Z hľadiska príprav na aktuálne programovacie obdobie 2007-2013 je veľmi dôležité čerpať zo skúseností predchádzajúceho obdobia a eliminovať nedostatky, ktoré boli priamo identifikované auditmi Európskej komisie a boli označené ako nedostatky systémového charakteru. Tie môžu mať nepriaznivý vplyv na výšku čerpania, ale aj na vzťahy medzi riadiacimi orgánmi a ich sprostredkovateľskými orgánmi.

Mrva (2007) uvádza, že štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok. Členenie jednotlivých fondov na Slovensku presne nadväzuje na štruktúru členenia nástrojov európskej regionálnej politiky. Nárok na využívanie štrukturálnych fondov majú iba členské krajiny EÚ a programujú sa na sedemročné obdobia. V súčasnosti začína nové programové obdobie 2007-2013. Hlavným dokumentom, ktorý upravuje spôsob čerpania prostriedkov z eurofondov je NSRR. Podstatným rozdielom KF oproti štrukturálnym fondom je, že základným prijímateľom pomoci je štát. KF je určený na podporu veľkých infraštruktúrnych investícií v oblasti dopravy a životného prostredia s nákladmi nad desať miliónov eur. Týka sa investícií do budovania transeurópskych dopravných sietí, projektov dopravnej infraštruktúry spoločného záujmu a podobných projektov.

Podľa **Stričíka (2009)** chce v programovacom období 2007-2013 štrukturálne fondy ako doplnkový zdroj financovania využiť takmer 33 % podnikateľov a až 80 % miest a obcí, tak ako to zistili z dotazníkového výskumu podnikateľských subjektov ako aj miest a obcí zameraného na čerpanie finančných prostriedkov z Európskej únie. Musíme si uvedomiť, že sa v súčasnosti nachádzame v prvej polovici vymedzeného obdobia 2007-2013. Na toto obdobie je z Európskej únie vyčlenených pre SR 13 343 726 556 Eur. Tieto finančné zdroje sú naplánované vo výške 11 360 619 950 Eur cez NSRR a jeho 11 operačných programov, kde sú využívané zdroje z ESF, ERDF a KF. Na rozvoj vidieka a rybného hospodárstva je z ESF pre podporu rozvoja vidieka a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo včlenených spolu 1 983 106 606 Eur. Pri využívaní finančných zdrojov z EÚ je potrebná iniciatíva a kreativnosť žiadateľov pri vypracovaní projektov v súlade s cieľmi regionálneho rozvoja. Takto získané finančné zdroje pomáhajú podnikateľským subjektom ako aj mestám a obciam v zavádzaní potrebných inovácií a vedú k rozvoju daného regiónu a potrieb občanov.

Bukovič (2008), pracovník spoločnosti Premier Consulting, spol. s r.o., ktorá v roku 2008 pripravuje viac ako 1190 projektov financovaných z eurofondov, vidí veci v dvoch rovinách – na jednej strane sú to informácie o možnostiach, ktoré eurofondy poskytujú, na druhej strane informácie o povinnostiach, ktoré sú s projektmi spojené. Možnosti, ktoré ponúkajú eurofondy sú zväčša širšie ako sa na prvý pohľad zdá. Napríklad obce mimo pólov rastu – väčšina starostov si myslí, že môžu žiadať len z Programu rozvoja vidieka. V skutočnosti je tu široká oblasť možností, ktorá sa vynára. Obce mimo pólov rastu môžu žiadať aj z OP ŽP alebo z OP V. Povinnosti spojené s projektmi sú rovnako dôležité ako možnosti, ktoré eurofondy poskytujú. Platí pravidlo, že eurofondy sú len pre pripravených. V prípade stavebných investícií je to hlavne projektová dokumentácia a presný rozpočet stavby – podklady, bez ktorých nie je možné začať serióznou prípravu projektu. Tí žiadatelia, ktorí nepodávajú projekty v prvých výzvach, zväčša ešte tento rok, budú ťahať za krátky koniec. V prvých výzvach je vždy najviac voľných prostriedkov a teda aj šance sú najväčšie.

Muška (2009) sa vyjadril, že opatrenia v oblasti eurofondov na zmiernenie dopadov hospodárskej krízy sa týkajú najmä oblastí, ktoré prinesú úspory vo výdavkoch miest a obcí, napr. znížia úrokovú úverovú zaťaženosť obcí a miest, zdania úroky ako výdavok spojený s projektovou činnosťou. Ďalej je to možnosť preddavkového financovania z eurofondov u žiadateľov, ktorí sa rozhodnú pre takýto spôsob. Túto možnosť presadzujeme pri všetkých operačných programoch, týkajúcich sa miest a obcí. Významnou pomocou by mohlo byť aj zavedenie tzv. paušálnych výdavkov. Ušetrila by sa tým práca žiadateľa a zároveň aj tzv. kontrolórov, ktorí nastupujú na kontrolu eurofondov po ich implementácii. Opatrenia v oblasti

eurofondov smerujú najmä k zníženiu administratívnej záťaže, ale aj k zvýšeniu objemu peňazí pre obce a mestá. Za dôležité považujeme to, že sa vyriešila aj otázka 19 % dane z pridanej hodnoty, čo reprezentuje okolo 270 miliónov korún ročne, t.j. takmer 9 miliónov Eur.

Sýkora (2009) sa k téme eurofondov vyjadril, že sme v polovici volebného obdobia a v ďalších dvoch rokoch chceme i naďalej pokračovať v zlepšovaní vzhľadu našich miest a obcí, zlepšovať kvalitu verejných služieb. Preto na rozvoj miest a obcí chceme ešte viac využiť európske fondy. V čerpaní prostriedkov z eurofondov vidíme pre samosprávy jedinečnú možnosť, ktorá sa už nezopakuje. Združenie miest a obcí Slovenska odporúča mestám a obciam, aby finančné prostriedky určené na projekty aj napriek súčasnej kríze využili naplno. Na jednej strane je čerpanie eurofondov nízke, pritom sú stále problémy s včasnosťou úhrad na realizáciu projektov. Proces od podania projektu až po podpis zmluvy je neúmerne dlhý. Požadujeme zmeniť spôsob financovania na preddavkový alebo priebežný na všetkých ministerstvách a zavedenie paušálnych výdavkov, ktoré by proces čerpania významne zjednodušilo.

Predseda vlády SR **Fico (2009)** sa vyjadril, že vláda považuje eurofondy za významný nástroj podpory rozvoja obcí, miest a regiónov. Samospráva je oprávneným žiadateľom projektov v úhrnnom objeme takmer 30% z disponibilného objemu. Sme si však vedomí, že celý administratívny mechanizmus realizácie eurofondov nepracuje bez problémov. Ide predovšetkým o problém predfinancovania pri čerpaní fondov z EÚ, pričom niektoré ministerstvá už k predfinancovaniu a refundácii pristupujú. Budeme tlačiť na všetkých ministrov, aby išli podľa vzoru ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja a ďalších ministerstiev, ktoré tak už urobili, aby predfinancovanie bolo bežnou praxou. Treba sa zaoberať aj otázkami postupu pri preverovaní verejných obstarávaní. Úrad pre verejné obstarávanie dáva k predloženým verejným obstarávaniam len podporné stanovisko, nie konkrétne rozhodnutie. Často stačí v podpornom stanovisku uviesť malé formálne pochybenie a MVRR SR vyzve žiadateľa, aby uskutočnil ďalšie verejné obstarávanie, čo spôsobuje časové straty pri realizácii projektov. Je to téma, kde si musia sadnúť predseda Úradu pre verejné obstarávanie, minister a musia nájsť riešenie, ktoré toto predlžovanie zo štyroch až šiestich mesiacov možno skráti na mesiac alebo dva.

Harbutová (2007) uvádza, že stanovenie pravidiel pomoci z prostriedkov štrukturálnych fondov, KF a ostatných národných zdrojov v SR vo veľkej miere ovplyvňujú skúsenosti z programového obdobia 2004-2006. V novom plánovacom období 2007-2013 je preto snahou zabezpečiť dobre fungujúci systém finančného riadenia fondov, ktorý by bol

v súlade s platnými právnymi predpismi Európskych spoločenstiev a predpismi SR. Pre efektívne fungovanie zvažuje SR do procesu zapojiť aj Európsku investičnú banku. Európska investičná banka spolu s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj v spolupráci s Európskou komisiou a ďalšími európskymi inštitúciami už predstavila pre lepšie a efektívnejšie využívanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov nové inovatívne finančné nástroje pre programovacie obdobie 2007-2013. Ide o Iniciatívy Jaspers, Jeremie a Jessica zamerané na podporu a reformu politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti.

Čečot (2008) na zasadnutí Slovensko-českej medzivládnej komisie pre cezhraničnú spoluprácu v Bořeticiach zdôraznil nevyhnutnosť byť dobre pripravený administratívne aj personálne na čerpanie finančných prostriedkov v rámci nového programovacieho obdobia. Dobrá pripravenosť oboch krajín v rámci nového implementačného programu je základným predpokladom rozvoja obce, regiónu či štátu. Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika Cieľ III. – Európska územná spolupráca, programové obdobie 2007-2013 bol schválený v Bruseli dňa 21. decembra 2007. Obe strany majú k dispozícii schválených celkom 92,740 mil. Eur z ERDF na celé programovacie obdobie, čo predstavuje 85 % celkových oprávnených nákladov na zrealizované projekty. Neoddeliteľnou súčasťou programu je aj spoločný Fond mikroprojektov, ktorého finančný objem tvorí desatinu z celkovej alokovanej čiastky na program. Fond bude do roku 2010 spravovaný Regiónom Bílé Karpaty a v období 2011-2013 Trenčianskym samosprávnym krajom.

Podľa **Jetmara (2008)** politika súdržnosti je dlhodobou politikou štrukturálnou, podporujúcou vnútornú premenu ekonomiky, ovplyvňujúcu tiež charakter a segmentáciu trhu práce. Tri základné rysy (regionálny a štrukturálny charakter politiky, rozpočtové hľadisko) sa v rôznom pomere prejavujú ako pri definovaní celoeurópskeho rámca politiky súdržnosti, vymedzeného predovšetkým legislatívou, tak v politických dokumentoch a rámcových stratégiách, ktoré majú navrhované aktivity vecne usmerniť či stanoviť priority plánovaných intervencií. Pri jej implementácii na národnej a regionálnej úrovni hrá podstatnú rolu podiel území regiónov oprávnených čerpať prostriedky na celkovej rozlohe členského štátu. V prípade menej vyspelých štátov s väčšinou regiónov zaradených do hlavného cieľa politiky Konvergencia sa presadzuje tendencia sektorového, tematického poňatia implementácie. Je pravdepodobné, že postoj budú zaostrené po získaní prvých skúseností s implementáciou politiky súdržnosti v tomto programovom období. Členské štáty aktívne podporujú súčasnú podobu súdržnosti zameranú na posilňovanie konkurencieschopnosti. Otázkou však zostáva väzba politiky súdržnosti voči sektorovým politikám EÚ a členských krajín. Dramatické zmeny v postojoch by určite prinieslo rozšírenie EÚ o nové chudobnejšie krajiny, ktoré by

mohlo posunúť radu regiónov západnej ale i strenej Európy pod kľúčovú hranicu 75 % priemeru EÚ.

Hovorca komisára pre regionálny rozvoj **Abbott (2009)** potvrdil v Bruseli, že Slovensko príde o časť prostriedkov z eurofondov, pretože Európska komisia pri auditoch vykonaných v rokoch 2005-2008 zistila nedostatky týkajúce sa pravidiel verejného obstarávania. Ďalej uvádza, že nemôže teraz uviesť konkrétnu sumu, tá by mala byť známa v nadchádzajúcich dňoch. Je to síce podstatná čiastka, no z hľadiska celkového objemu prostriedkov, ktoré Slovensko dostáva z eurofondov v terajšom programovom období, čo je viac než 11,5 miliardy Eur (345,45 miliardy Sk), je to malá suma. V tomto prípade sme zistili, že sa vyskytla systémová chyba pri verejnom obstarávaní, a preto požiadame Slovensko, aby si o danú sumu znížilo objem peňazí, ktoré žiada preplatiť od Bruselu. Neznamená to, že povieme, pošlite nám na budúci týždeň milión eur, požiadame len o odrátanie tejto sumy.

Hübnerová (2008) povedala, že kohézna politika sa musí naďalej vyvíjať takým smerom, aby zabezpečila plnenie programu Únie pre rast a zamestnanosť politiky, ktorá podporuje endogénny rozvoj našich regiónov. Z tohto dôvodu reforma prebiehajúca v rokoch 2007-2013 spočíva v ďalšej orientácii kohéznej politiky na investície, ktoré majú najvyššiu návratnosť v oblasti posilňovania konkurencieschopnosti európskych regiónov. Výzvy, ktoré stoja pred európskymi regiónmi si vyžadujú politiku, ktorá sa zameriava na štrukturálne faktory konkurencieschopnosti, trvalú udržateľnosť v oblasti životného prostredia a v sociálnej oblasti a ktorá podporuje reštrukturalizáciu regionálnych ekonomík tým, že vychádza z ich osobitných predpokladov, pokiaľ ide o fyzický, inštitucionálne a ľudské zdroje.

Samecki (2009), európsky komisár pre regionálnu politiku povedal, že komisia vyvíja veľké úsilie, aby vnútroštátnym orgánom pomohla znížiť mieru chýb v projektoch, ktoré sú spolufinancované Európskou úniou. Európska komisia začala minulý rok realizovať akčný plán pozostávajúci z 37 bodov, ktorý je zameraný na zníženie miery chýb zo strednodobého hľadiska. Súčasťou nášho plánu, v ktorého realizácii sme v roku 2009 pokračovali, je dvojité strategické: - pomôcť vnútroštátnym orgánom dosahovať lepšie výsledky pri kontrole oprávnenosti výdavkov na projekty skôr, než žiadosti o platby predložia Európskej komisii, - prijať prísnejšie a rýchlejšie opatrenia na zastavenie platieb alebo získanie peňažných prostriedkov späť, ak členské štáty nespĺňajú požadované kritériá. Riadenie štrukturálnych fondov a KF, zabezpečenie efektivity finančných kontrol v členských štátoch a spätné získanie všetkých neoprávnene požadovaných finančných prostriedkov je našou spoločnou zodpovednosťou. Cieľom nášho akčného plánu je chrániť peniaze daňových poplatníkov EÚ.

Špidla (2009), komisár pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnosť príležitostí uviedol, že komisia a členské štáty tvrdo pracovali na tom, aby sa peniaze daňových poplatníkov účelne využili a aby peniaze EÚ slúžili občanom EÚ. Zjednodušenie je dôležité predovšetkým pre usporiadateľov menších projektov a preto sme zaviedli niektoré zjednodušenia týkajúce sa účtovníctva, ktoré sa prejavia pri vykazovaní nepriamych nákladov na začiatku súčasného programového obdobia. Komisia aktívne podporuje využívanie tohto praktického zjednodušenia a s radosťou môžem oznámiť, že došlo k značnému pokroku, keďže väčšina členských štátov informovala v minulých mesiacoch Komisiu o plánoch, ktoré sa chystajú uskutočniť v rámci svojich programov alebo ich častí.

1.3 Národný strategický referenčný rámec

Podľa **Ivaničkovej (2007)** NSRR predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania štrukturálnych fondov a KF. Na základe analýzy situácie krajiny určuje sa stratégia s vymedzením tematických a územných priorít, ktoré sa uskutočnia prostredníctvom operačných programov spolu s rozdelením finančných prostriedkov. Stratégia je definovaná v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce na intervencie fondov na európskej úrovni. Takisto určí prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane. NSRR vypracúva členský štát v súlade s princípom partnerstva a predkladá ho Európskej komisii. Komisia prijme v súvislosti s NSRR rozhodnutie o zozname operačných programov, orientačných ročných finančných prostriedkoch a o výške výdavkov zaručujúcich doplnkovosť, ako aj o predpokladaných aktivitách na posilnenie administratívnej efektívnosti, najneskôr súčasne s prijatím operačných programov.

Világi a i. (2007) uvádzajú, že NSRR SR na roky 2007-2013 pokrýva cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Neobsahuje cieľ Európska územná spolupráca. Ten je rozpracovaný samostatne pre jednotlivé hranice. V súlade s finančnými alokáciami sa budú fondy EÚ v SR implementovať prostredníctvom siedmich operačných programov v cieľi Konvergencia, troch viaccielových operačných programov (pre cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) a jedného operačného programu v cieľi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Najväčšie polemiky v rámci odbornej diskusie pri tvorbe NSRR 2007-2013 vznikali ani nie pri analytickej či vecnej časti NSRR, ale ohľadom počtu operačných programov a ich riadiacich orgánov. Žiaľ prevládol sektorový a politický prístup, keď finálnu podobu NSRR urobilo decembrové rokovania vlády SR a bol prijatý variant s 11 operačnými programami.

Toto politické rozhodnutie vytvára tlak na koordináciu jednotlivých programov, zároveň vyžaduje vytváranie nových riadiacich a implementačných štruktúr, keď niektoré ústredné orgány neboli doteraz riadiacimi orgánmi, čo sa samozrejme môže prejavovať v časovom strese a v meškani s prípravou na čerpanie fondov EÚ predovšetkým na začiatku nového programového obdobia 2007-2013.

Olach (2008) uvádza, že NSRR mal prinášať prostriedky pre SR už od roku 2007, ale nestalo sa. Celý minulý rok spotrebovala slovenská vláda, jej rezorty a príslušné inštitúcie na prípravu, doťahovanie a schvaľovanie spomínaného dokumentu a navrhnutých operačných programov Európskou úniou. Máme teda o rok menej na to, aby sme využili čo najväčší diel z magických takmer 11,5 miliárd Eur, teda z približne 350 miliárd korún. Eurofondy a ich využitie na rozvoj sú pre samosprávu obcí, miest i regiónov veľkou výzvou. Všeobecným problémom pri schvaľovaní projektov, nielen pre samosprávu, ale aj pre štát je majetkovoprávne vysporiadanie nehnuteľností vrátane pozemkov. Tie obce a mestá, ktoré majú menej vlastných skúseností z podávania žiadostí o peniaze z eurofondov na projekty, sa musia čím rýchlejšie zorientovať, prípadne využiť pomoc rôznych agentúr. Najdôležitejšie je vedieť kvalifikovane odhadnúť svoje šance ešte pred vypracovaním vlastného projektu, aby sa nevynakladali prostriedky na prípravu projektu, ktorý má len malé šance na prijatie a finančnú podporu. Všade, kde to pravidlá umožňujú a obciam to vyhovuje, majú obce postupovať spoločne, ich šance by to malo zvýšiť.

Podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny **Čaplovič (2009)** uvádza, že NSRR ako základný dokument celého procesu obsahuje 11 operačných programov, ktoré Slovensku schválila Európska komisia. Iba rezorty dopravy a výstavby, pod ktoré spadajú OP D a OP TP, výzvy nevyhlasujú. Celkový objem alokovaných finančných prostriedkov na vyhlásené výzvy predstavoval 2,9 miliardy Eur. Jednotlivé ministerstvá, ktoré sú riadiacimi orgánmi pre operačné programy, vyhlásili do konca minulého roku 77 výziev. Medzi najúspešnejšie programy z hľadiska kontrahovania a čerpania patria OP TP a OP ZaSI. Najviac výziev vyhlásil rezort školstva pre OP V a najvyšší objem zdrojov MVRR SR pre operačný program. Najviac výziev avizuje vyhlásiť Úrad vlády SR s MF SR, ktorí zastrešujú OP IS. Čerpanie bude v najbližšom období ešte viac akcelerovať. Najvyšší rozpočet na výzvy potvrdilo MVRR SR, ktoré riadi a zodpovedá za ROP.

1.3.1 Regionálny operačný program

Štefanov (2008) uvádza, že pokiaľ ide o programy, ktoré spadajú pod gesciu Agentúry na podporu regionálneho rozvoja v rámci MVRR SR, tie sú zamerané hlavne na oblasť regionálnej infraštruktúry. Ide predovšetkým o ROP s celkovou alokáciou 1,445 mld. Eur (ERDF). ROP podporuje celé územie SR okrem Bratislavského kraja, pre ktorý je určený samostatný OP BK s celkovou alokáciou 87 mil. Eur (ERDF). Ďalších viac ako 227 mil. Eur (ERDF) pôjde na projekty cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce v rámci aktivity nazwanej Európska teritoriálna spolupráca (Slovensko má zriadené programy s Českou republikou, Rakúskom, Maďarskom, Poľskom). Na základe princípu doplnkovosti bol členský štát povinný stanoviť k príspevkom EÚ aj mieru, ktorou prispeje na financovanie projektov zo štátneho rozpočtu SR. V prípade Slovenska je táto miera stanovená vo výške maximálne 10 % z celkových oprávnených výdavkov na projekty. Príspevok prijímateľov predstavuje minimálne 5 %. Samozrejme tieto pravidlá neplatia pre schémy štátnej pomoci určené podnikateľskému sektoru. Uvedená miera finančnej účasti prijímateľa vo výške 5 % je v európskom porovnaní stále veľmi nízka, zohľadňuje však reálne možnosti samospráv. V budúcnosti, po programovom období 2007-2013, by vyššia spoluúčasť prijímateľov na financovaní projektov mohla znamenať aj väčšie množstvo podporených projektových zámerov.

Podľa internetového portálu **euractiv.sk (2009)** ROP predstavuje programový dokument SR na čerpanie pomoci z ERDF, ktorý sa zameriava na regionálnu infraštruktúru ako na jeden z najdôležitejších determinantov kvality života obyvateľstva. S rozpočtom 1,7 mld. Eur je ROP tretím najväčším operačným programom z jedenástich operačných programov na Slovensku v programovom období 2007-2013. Globálnym cieľom ROP je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti územia v regiónoch. Globálny cieľ je napĺňaný prostredníctvom dosahovania špecifických cieľov, ktoré sú zamerané na zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania a sociálnych služieb, posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu, zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev, ako aj na zvýšenie úrovne dopravnej obslužnosti regiónov. Včasné využitie finančných prostriedkov ROP z programového obdobia 2007-2013 závisí od úrovne prerozdelenia (schválenia) finančných prostriedkov v rámci ROP, od úrovne zazmluvňovania (kontrahovania) schválených projektov a od úrovne čerpania finančných prostriedkov v rámci ROP.

1.3.2 Operačný program Životné prostredie

Šašková (2009) uvádza, že v rámci operačného programu sú podporované aktivity v piatich oblastiach. Je to oblasť vodného hospodárstva, protipovodňovej ochrany, ochrany ovzdušia, odpadového hospodárstva a oblasť ochrany prírody. Pre celý operačný program bolo alokovaných 1,8 miliardy Eur zo zdrojov EÚ, čo spolu s národnými zdrojmi vytvára sumu viac ako 2,1 miliardy Eur, ktoré budú využité na spolufinancovanie projektov v uvedených oblastiach do roku 2013. Implementácia programu začala už v januári 2008 prvými výzvami, hneď po jeho schválení v novembri 2007. Celkovo bolo schválených už 177 projektov v objeme viac ako 394 miliónov Eur, ktoré sú už aj zazmluvnené a viaceré sa už začali realizovať. Tak ako prijímatelia a projekty postupujú v realizácii, tak sa postupne zvyšuje aj čerpanie. Časové zdržanie však spôsobuje najmä proces verejného obstarávania, pokiaľ tento krok prijímateľ úspešne a bezproblémovo zvládne, čerpanie sa začne rýchlo zvyšovať. Zároveň z výzvami prebieha aj príprava tzv. „veľkých projektov“. Ide o vodárenské projekty nad 25 miliónov Eur, ktoré schvaľuje Európska komisia. Ešte do konca roka by sme chceli do Bruselu na schválenie predložiť 4 až 5 týchto projektov.

1.3.3 Operačný program Doprava

Podľa internetového portálu **euractiv.sk (2007)** je OP Doprava spolufinancovaný z dvoch eurofondov: KF – na veľké infraštruktúrne projekty a z ERDF na menšie projekty. Priamo do dopravnej infraštruktúry v rokoch 2007-2013 pôjde 3,21 mld. Eur a Slovensko má šancu investovať do rozvoja infraštruktúry ciest, železníc a verejnej dopravy z prostriedkov EÚ. Investície do infraštruktúry letísk z poslednej verzie OP D vypadli. Kvalitná a funkčná dopravná infraštruktúra je jedným zo základných predpokladov rýchleho rozvoja slovenských regiónov. Slovensko má aj vďaka minulosti veľké nedostatky v budovaní diaľničnej siete, nedostatočne elektrifikované železničné trate, ako naj deficitu pri modernizácii letísk. Definitívna podoba OP D bola predmetom niekoľkokomesačných rokovaní s Európskou komisiou. S určitosťou vieme aké množstvo financií vyčlenilo Slovensko pre tento OP z prostriedkov KF a ERDF. NSRR uvádza strategickú prioritu Infraštruktúra a regionálna dostupnosť. OP D ju rozpracováva podporovaním rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja železničnej verejnej osobnej dopravy. Pozornosť programu je najmä na výstavbu a modernizáciu multimodálnych koridorov (sieť TEN-T) a modernizácii vybranej železničnej a cestnej siete.

1.3.4 Operačný program Informatizácia spoločnosti

Ištván (2008), Partnerstvá pre prosperitu uvádza, že Slovensko patrí medzi najzaostalejšie členské krajiny EÚ čo sa týka možností prístupu občanov k širokopásmovému internetu a v poskytovaní elektronických služieb verejnej správy. Významnou príležitosťou v začínajúcom programovom období EÚ 2007-2013 na zníženie tohto výrazného zaostávania bude OP IS. Tretia prioritná os je určená na podporu zvýšenia prístupnosti k širokopásmovému internetu, teda Broadbandu. Príkladom zvyšovania prístupu k širokopásmovému internetu je budovanie prístupových optických sietí a metropolitných optických sietí. Od budúceho roka budú môcť mestá a obce, resp. ich združenia, podávať projekty na budovanie takýchto sietí s podporou OP IS, teda štrukturálnych fondov. Samospráva takéto projekty kofinancuje vo výške 5 %. Na poskytovanie širokopásmových služieb a na prevádzku siete si mesto alebo obec najme komerčné spoločnosti, aby tým nedochádzalo k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže. Vybudovaná širokopásmová infraštruktúra bude prínosom pre skvalitnenie poskytovania elektronických služieb verejnej správy, pre rozširovanie elektronického vzdelávania či na zlepšenie miestneho bezpečnostného kamerového systému.

Splnomocnenec vlády SR pre informačnú spoločnosť **Tarina (2009)** uvádza, že projekty na čerpanie prostriedkov z EÚ, ktoré majú slúžiť práve na informatizáciu Slovenska sa zatiaľ len rozbiehajú. To bolo spôsobené veľmi komplikovanou štruktúrou OP IS. Teraz sa však relatívne rýchlo rozbehli nové výzvy a ďalšie skupiny výziev sa začnú pripravovať hneď po ukončení a schválení 7 štúdií realizovateľnosti. Projektové výzvy budú vyplývať z analýz a výstupov štúdií realizovateľnosti. Okrem obsahových kritérií sú v samotnom OP IS stanovené požadované výstupné ukazovatele, ku ktorým sa štúdie realizovateľnosti a výzvy musia riadiť. Etapa implementácie jednotlivých projektov je potom v réžii jednotlivých rezortov. Tie sú plne zodpovedné za proces výberových konaní a efektívnu implementáciu. Oproti bežným prostriedkom štátneho rozpočtu pri štrukturálnych fondoch platí, že miera kontroly je podstatne vyššia zahŕňa aj prísnu kontrolu EÚ. Synergický efekt OP IS by sa mal prejavovať na kvantite i kvalite nových služieb najmä v oblastiach, kde dnes ešte žiadny broadband nie je k dispozícii – tam by mal priniesť OP IS doslova revolučnú zmenu v dostupnosti nových služieb a informačného prostredia.

1.3.5 Operačný program Vzdelávanie a Operačný program Výskum a vývoj

Šímová (2008) uvádza, že Európska komisia oficiálne schválila OP V dňa 7.11.2007. K 1. júlu 2008 bolo vyhlásených päť výziev na predkladanie žiadostí o NFP a päť tzv. priamych zadaní pre národné projekty. Prostredníctvom národných projektov budú financované napríklad tieto aktivity: reforma školstva – obsahová prestavba, komplexné ďalšie vzdelávanie učiteľov v súvislosti s obsahovou prestavbou, vytvorenie a implementácia Národného kvalifikačného rámca. Minimálna a maximálna výška nenávratného finančného príspevku z ESF, o ktorú môže žiadateľ žiadať, je vždy presne špecifikované vo vyhlásenej výzve na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Pôjde približne o sumy od troch do desať miliónov korún. Pokiaľ ide o spolufinancovanie, v programovom období 2007-2013 je stanovené na päť percent. Výnimku, čiže stopercentné financovanie budú mať len organizácie štátnej správy, štátne rozpočtové a štátne príspevkové organizácie.

Drgová (2009) uvádza, že agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ má na starosti dva operačné programy. V OP VaV (ERDF) je na celé obdobie vyčlenených takmer 1,4 miliardy Eur. Výzvy sa týkajú podpory aplikovaného výskumu, podpory infraštruktúry vysokých škôl, podpory špecializovaných organizácií výskumu a vývoja, ako aj podpory výskumnej infraštruktúry. V súčasnosti je aktuálna výzva na podporu centier excelentnosti. V OP V (ESF) je na celé obdobie vyčlenených 727 mil. Eur. V súčasnosti sú aktuálne dve výzvy: Programy a kurzy pre žiakov základných škôl pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít a Inovácia metód a foriem výchovno-vzdelávacieho procesu a tvorba programov ďalšieho vzdelávania osôb zdravotne znevýhodnených. Koncom minulého roka sme podpísali zmluvy so žiadateľmi, ktorých projekty boli schválené, a v tomto roku sa začala realizácia zazmluvnených projektov. Ide o tvorbu rozvojových programov škôl na inováciu didaktických pomôcok a prostriedkov, budovanie infraštruktúry súvisiacej so vzdelávacím procesom, to znamená obnovu učení, zavádzanie informačných a komunikačných technológií a podobne.

Kováčiková (2009) uvádza, že MŠ SR je zodpovedné za dva operačné programy. Operačný program vzdelávanie financovaný spolu z ESF, je určený na podporu reformy systému vzdelávania a odbornej prípravy, na ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov a na podporu vzdelávania osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami. OP VaV, spolufinancovaný z ERDF, sa zameriava na podporu a budovanie infraštruktúry výskumu a vývoja, na aplikovaný výskum a na vzdelávaciu infraštruktúru vysokých škôl. Čerpanie v rámci oboch OP, vzhľadom na to, že prvé výzvy boli vyhlásené začiatkom minulého roka a zmluvy na financovanie úspešných projektov boli podpísané v druhej polovici roka 2008, sa

rozbieha. Prostriedky možno čerpať do konca roka 2015. V rámci oboch operačných programov sú to dva typy projektov – národné a dopytovo-orientované projekty. Národné projekty sú rozsiahlejšie – systémové projekty pokrývajúce spravidla celé územie Slovenska. Ich zámerom je podporovať najmä tzv. celonárodné aktivity, ktoré podporujú programové vyhlásenie vlády, systémové zmeny a priority vlády. Prijímateľmi sú najmä priamo riadené organizácie MŠ SR. Dopytovo-orientované projekty sú pripravované priamo v regiónoch – projekty adresujúce potreby cieľových skupín v konkrétnom regióne, potreby jednotlivých regiónov. Prijímateľmi sú predovšetkým základné, stredné, vysoké školy, miestna samospráva, vyššie územné celky, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľia, Slovenská akadémia vied, výskumno-vývojové inštitúcie a iné oprávnené subjekty.

1.3.6 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Podľa internetového portálu **euroinfo.gov.sk (2009)** je globálnym cieľom tohto operačného programu zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. OP KaHR je spracovaný v nadväznosti na stratégiu NSRR SR na roky 2007-2013. Predstavuje základný materiál formulujúci smerovanie a podporu rozvoja inovácií, priemyslu, cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb využitím rastového potenciálu regiónov so zameraním na splnenie globálneho – strategického cieľa NSRR SR, ktorým je výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. Cieľom podpory v rámci tohto operačného programu je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Riadiacim orgánom je MH SR a finančný príspevok ES je 772 mil. Eur. Bol schválený Európskou komisiou dňa 28.11.2007.

1.3.7 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Fond sociálneho rozvoja (2008) uvádza, že reálne čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ sa uskutočňuje prostredníctvom vyhlasovania výziev na predkladanie žiadostí o NFP. Prvé výzvy, ktoré boli vyhlásené v rámci nového programového obdobia 2007-2013, boli výzvy vyhlásené Fondom sociálneho rozvoja, sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre OP ZaSI 21. decembra 2007. Výzvy sú vyhlásené v rámci OP ZaSI, opatrenia č. 2.1: Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnych

vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity. Celková suma vyčlenených finančných prostriedkov na realizáciu projektov je 350 miliónov Sk. Výzvy sú zamerané na podporu rozvoja terénnej sociálnej práce pre cieľové skupiny formou financovania výkonu činnosti terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov. Cieľom terénnej sociálnej práce je pomáhať rodinám, skupinám a jednotlivcom, ktorí sú ochotní zmeniť vlastnú nepriaznivú životnú situáciu a integrovať sa úspešne do spoločnosti. Cieľovými skupinami sú sociálne vylúčené skupiny obyvateľov (najmä obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunit), ktoré sú postihnuté alebo ohrozené rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia.

Lukáč (2008) uvádza, že Sociálna implementačná agentúra spolu s vybranými externými hodnotiteľmi v súčasnosti vyhodnocujú žiadosti o NFP predložené v rámci výzvy zameranej na podporu rozvoja ľudských zdrojov a zlepšenia kvality služieb poskytovaných neziskovými organizáciami. Výzva bola vyhlásená v rámci Prioritnej osi 4 – Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy, Opatrenie 4.1: Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami. Projekty k tejto výzve mohli predkladať mimovládne organizácie. Samospráva a príspevkové a rozpočtové organizácie zriadené samosprávnou sa mohli do výzvy zapojiť v rámci partnerstva. Z celkového počtu žiadateľov o NFP, ktorých je 168, až 76 uviedlo ako partnera projektu samosprávu a 8 z nich partnerov z rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených samosprávnou. Mimovládne organizácie si za partnerov prizvali až 868 subjektov zo samosprávy, čo v percentuálnom vyjadrení znamená až 72,7 %. Z týchto čísel môžeme jednoznačne usúdiť, že trendy v kooperácii medzi mimovládnymi organizáciami a samosprávnou naberajú pozitívny smer.

Ťapák (2009) uvádza, že OP ZaSI schválila Európska komisia dňa 26. októbra 2007. Finančná alokácia pre programovacie obdobie 2007-2013 je stanovená na 1 037 413 623 Eur, z čoho je 881 801 578 Eur z ESF. Stratégia OP ZaSI reflektuje na kľúčové problémy trhu práce v SR a sociálnej inklúzie. Je zameraný na koordináciu opatrení a vhodnú koncentráciu zdrojov pre tvorbu nových pracovných miest na trhu práce, umiestnenie pracovnej sily na voľné pracovné miesta a udržateľnosť existujúcich pracovných miest s cieľom priblížiť sa k rovnováhe na trhu práce. Globálny cieľ „Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít“ má ambíciu priblížiť sa k dosiahnutiu rovnováhy na trhu. Jeho navrhované opatrenia na programové obdobie 2007-2013 hlavne v súčasnej ekonomickej situácii odrážajú hlavný problém trhu práce, ktorým je tvorba pracovných miest ako aj ich udržateľnosť a umiestnenie nezamestnaných na voľné pracovné miesta pri sústavnom vzdelávaní pracovnej sily. Hlavnými cieľmi OP ZaSI sú zvyšovanie zamestnanosti

a adaptability a znižovanie nezamestnanosti, posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života, ako aj zvyšovanie kvality ľudských zdrojov a ich riadenia v oblasti verejnej politiky.

1.3.8 Operačný program Zdravotníctvo

Minister zdravotníctva SR **Raši (2009)** uvádza, že MZ SR minulý rok začalo reálnu implementáciu OP Z vyhlásením výziev na podávanie žiadostí o poskytnutie NFP a hodnotením a výberom žiadostí o tento príspevok. Vyhlásili sa tri výzvy na predkladanie dopytovo orientovaných projektov. Prvú výzvu v rámci prioritnej osi na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu špecializovaných nemocníc vyhlásili v júli 2008. Potenciálnymi žiadateľmi boli špecializované nemocnice. Celková suma finančných prostriedkov, ktorú sme alokovali na túto výzvu, predstavovala takmer 20 mil. Eur. Prijali sme 12 žiadostí s celkovou hodnotou požadovaných prostriedkov 51,5 mil. Eur. Výberová komisia z nich schválila päť za 19,8 mil. Eur. Vo februári 2009 sa so žiadateľmi podpísala zmluva o poskytnutí NFP. Druhú výzvu v rámci prioritnej osi 1 na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu všeobecných nemocníc sme vyhlásili v septembri 2008. Potenciálnymi žiadateľmi boli opäť všeobecné nemocnice. Celková suma finančných prostriedkov, ktoré sme vyčlenili na výzvu, predstavovala 79,6 mil. Eur. Prijali sme 18 žiadostí s celkovou hodnotou požadovaných prostriedkov 161,8 Eur. Hodnotiaci a výberový proces týchto žiadostí sa ešte neskončil.

Vanka (2009) uvádza, že šancu realizovať samostatný operačný program Zdravotníctvo považuje za veľký úspech, pretože doteraz ju nedostala ani jedna z nových členských krajín Európskej únie. Pre MZ SR to v prvom rade znamená jedinečnú príležitosť riadením vlastného programu nasmerovať efektívnejšie finančné prostriedky na rekonštrukciu a modernizáciu infraštruktúry takého špecifického sektora, akým je zdravotníctvo. Znamená to aj záväzok a zodpovednosť, aby sa finančné prostriedky použili na realizáciu kvalitných projektov zdravotníckych zariadení ktoré budú dobre pripravené na jej prijatie. Stratégia OP Z sa opiera o analýzu zdravotného stavu obyvateľstva SR a analýzu zdravotníckej infraštruktúry ústavných a ambulantných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Je rozčlenená do prioritných osí. Prioritná os 1 je zameraná na Modernizáciu zdravotníckeho systému nemocníc a prioritná os 2 na Podporu zdravia a prechádzanie zdravotným rizikám.

1.3.9 Operačný program Technická pomoc

Podľa internetového portálu **nsrr.sk (2009)** globálnym cieľom operačného programu je zabezpečiť efektívne, účinné a správne riadenie, implementáciu, finančné riadenie, kontrolu

a audit štrukturálnych fondov a KF v rokoch 2007-2013 na Slovensku pre dosiahnutie strategického cieľa SR. Prostredníctvom OP TP sa financujú horizontálne aktivity zabezpečované MVRR SR a MF SR, ktoré sú spoločné pre všetky operačné programy, resp. je potrebné ich vykonať celoplošne pre všetky orgány zapojené do riadenia, implementácie a kontroly operačných programov. Keďže OP TP využíva SR na zabezpečenie a financovanie horizontálnych aktivít spoločných pre všetky operačné programy, resp. takých aktivít, ktoré je potrebné vykonať celoplošne pre všetky orgány zapojené do riadenia, implementácie a kontroly operačných programov, pokrýva toto opatrenie celé územie SR. Riadiacim orgánom je MVRR a finančný príspevok ES na tento operačný program je 97 601 421 Eur. OP TP bol schválený dňa 24.09.2007.

1.3.10 Operačný program Bratislavský kraj

Podľa internetového portálu **strukturnefondy.sk (2009)** prioritou OP je všestranný rozvoj územia v záujme zvýšenia kvality života obyvateľov Bratislavského kraja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Bratislava je administratívnym centrom Slovenska. Verejné služby poskytované štátnymi a ostatnými verejnými inštitúciami v regióne sú málo efektívne a pre občana málo kvalitné alebo neprístupné. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie Bratislavského kraja nízka. Prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí je OP previazaný s aktivitami v rámci ROP, OP ŽP, OP V, OP ZaSI, OP VaV, OP KaHR a OP D. Operačný program prispieva vo veľkej miere k napĺňaniu priorit Národného programu reforiem, predovšetkým v oblasti inovácií a informačnej spoločnosti. Riadiacim orgánom je MVRR SR a finančný príspevok ES je 87 mil. Eur. Bol schválený EK dňa 3.12.2007.

1.4 Projekty pre získanie finančných prostriedkov zo ŠF

Marek, Kantor (2007) uvádzajú, že projektom sa obecné rozumie jedinečná sústava činností smerujúcich k vopred stanovenému a jasne definovanému cieľu, ktorá má určený začiatok a koniec, ktorá vyžaduje spoluprácu rôznych profesií, váhu ich kapacity a ich úsilia a využíva (prípadne spotrebováva) pre vytvorenie cieľových výstupov informácie, materiál, peniaze, schopnosti a vedomosti zúčastnených ľudí. Projekt musí spĺňať formálne náležitosti a byť v súlade s podmienkami programu, tzn. prispievať k naplneniu cieľa, zameraniu a monitorovacích ukazovateľov príslušného opatrenia. Projektu musí byť udržateľný minimálne počas stanovenej doby.

Podľa **Kršáka a Stričíka (2008)** pre prípravu projektu na získanie financovania zo štrukturálnych fondov neexistuje jednoznačný návod 100% úspechu. Pri vypracovaní projektu je potrebné zdôrazniť niekoľko aspektov: - venovať pozornosť formálnej správnosti žiadosti; - vysporiadanosť vlastníckych vzťahov k majetku, ktorý bude predmetom zmluvy medzi konečným prijímateľom pomoci a riadiacim orgánom; - projekt by mal prispievať k horizontálnym prioritám; - venovať pozornosť verejnému obstarávaniu; - projekt nesmie byť financovaný z dvoch zdrojov Európskej únie; - venovať pozornosť celkovému dopytu po danej aktivite, ktorá je premetom projektu v regióne a na udržateľnosť aktivít aj po ukončení financovania zo štrukturálnych fondov; - prijímateľ pomoci nesmie počas najmenej 5 rokov od ukončenia projektu podstatne zmeniť účel projektu alebo jeho výsledok; - žiadateľ nesmie začať s realizáciou projektu pred jeho podaním prípadne schválením; - konečný prijímateľ pomoci počas platnosti zmluvy o podpore nesmie na majetok zriadiť záložné právo voči tretej osobe a majetok musí poistiť.

Hodošiová (2008) For-Euro consulting, s.r.o. hovorí o tom, ako sa vyhnúť zamietavému stanovisku zo strany ministerstva. Na to, aby zámer bol úspešný a aby sa dal aj skutočne zrealizovať, je potrebné myslieť v každej fáze prípravy projektu: 1. Predpríprava projektu (silný projektový tím, využite poradenských služieb); 2. Príprava projektu (projektová dokumentácia, pozemky, financovanie projektu, ciele projektu, rozpočet projektu, verejné obstarávanie, časový harmonogram, SWOT analýza, administratívne potvrdenia, informácie, využite poradenské služby); 3. Realizácia projektu (podpis zmluvy s ministerstvom, neustále sledujte, dodržiavanie výkazu výmer a rozpočtu, kontroly zo strany ministerstva, konzultačná spoločnosť pracuje za vás); 4. Trvalá udržateľnosť projektu (trvalá udržateľnosť, sledovanie merateľných ukazovateľov projektu). Ako vedieť úspešne zrealizovať projekt financovaný zo štrukturálnych fondov nie je naozaj jednoduché. Úsilie a námaha, ktorú do toho vložíte, sa však opláti. Poskytujú rozsiahle možnosti rozvoja vašej obce, či mesta. Markantne vám pomôžu pri budovaní priemyselných parkov, podnikateľských inkubátorov, poskytnú možnosť rozvoja turistického ruchu. Pomôžu pri aktivačných prácach, zvyšovaní zamestnanosti, vzdelanosti obyvateľstva. Pomôžu pri prezentácii vašej obce či regiónu v zahraničí.

Pleštinská (2008) uvádza, že poslanci európskeho parlamentu o samotných projektoch nerozhodujú, napriek tomu je ich vplyv na regionálnu politiku výrazný. Poslanci z nových členských štátov presadili opatrenia týkajúce sa možnosti zarátania dani z pridanej hodnoty ako oprávnenej položky, využitie európskych peňazí na financovanie rekonštrukcie panelových domov a predĺženie pravidla N+2 na N+3. Do roku 2011 majú prijímatelia

možnosť vyčerpať získané prostriedky až do 3 rokov, tým získavajú väčšiu šancu na realizáciu projektov. Kolegovia boli veľmi milo prekvapení šikovnosťou primátorov a starostov a ocenili zrealizované projekty. Eurofondy nie sú univerzálny prostriedok na vyriešenie komunálnych problémov, sú len doplnkový zdroj. Pre život obcí sú rozhodujúce financie zo štátneho rozpočtu a ich vlastné rozpočty.

Podľa **Gindlovej (2007)** štrukturálne fondy dnes predstavujú samostatnú kapitolu v oblasti projektového manažmentu, ktorý sa zaoberá prípravou a realizáciou projektov, ktoré čerpajú NFP. Proces spracovania vlastného projektu (v zmysle povinnej štruktúry žiadosti a projektového spisu) je často spojený so špeciálnou prípravou, ktorá je založená na skupinových rozhodnutiach a spoločnej práci projektových manažérov v pracovných skupinách, ale aj na samoštúdiu jednotlivcov a ich individuálnej príprave. Kľúčovým slovom, spoločným menovateľom činností zameraných na profesionalizáciu práce organizácie a hlavným dôvodom je príprava kvalitného projektu, ktorý dokáže obstáť v konkurencii iných projektov.

2 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je využívanie štrukturálnych fondov EÚ ako nástrojov pre čerpanie finančných prostriedkov v oblasti regionálnej politiky EÚ na území SR. Hlavným cieľom práce je zistiť účelnosť využitia finančných prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu, aký je ich prínos pre úspešný rozvoj terénnej sociálnej práce v meste Žiar nad Hronom. Čiastkovými cieľmi sú posúdenie úspešnosti implementácie projektu v teréne a poukázanie na nedostatky, resp. bariéry, ktoré sa prejavujú v priebehu realizácie projektu. V praktickej časti diplomovej práce sa zameriame na analýzu projektu „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“ na získanie finančných prostriedkov z ESF pre mesto Žiar nad Hronom. V diplomovej práci sú objasnené základné informácie o operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia v novom programovom období 2007-2013, konkrétne Prioritná os č. 2 „Podpora sociálnej inklúzie“, Opatrenie č. 2.1 „Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobným zreteľom na marginalizované rómske komunity“.

Analytická časť práce je zameraná na popis projektu vychádzajúceho z konkrétnej žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Uvedieme výšku finančnej podpory, ktorá bola pre tento projekt poskytnutá z ESF a nástroje prostredníctvom ktorých sa podpora rozvoja realizuje. Prvým z krokov je definovanie cieľov, účelu projektu a analýzu stavu zamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom. Ďalej budeme pokračovať SWOT analýzou sociálnej starostlivosti Mesta Žiar nad Hronom s poukázaním na zistenie slabých stránok a ohrození brániacich úspešnému rozvoju, ale aj prínosov a možností, ktoré môžeme využiť v náš prospech. Definujeme cieľové skupiny projektu, spôsob realizácie projektu a opíšeme činnosti, ktoré budú vykonávať terénni sociálni pracovníci a asistenti terénnych sociálnych pracovníkov. Záverom podrobne zhodnotíme vplyv ŠF na rozvoj regiónu.

3 Metodika práce

Metodický postup práce vychádzal zo stanovených cieľov diplomovej práce a rešpektuje všeobecne platné zásady pri jej spracovaní.

1. Štúdium odbornej literatúry zameranej na danú problematiku

Preštudovanie od odborných publikácií, kníh a iných zdrojov od domácich a zahraničných autorov bolo základným predpokladom pre spracovanie diplomovej práce.

2. Charakteristika premetu skúmania

Predmetom skúmania v tejto diplomovej práci bolo skúmanie využívania finančnej podpory z fondov EÚ, hlavne zhodnotenie využívania a implementácie konkrétneho projektu Mesta Žiar nad Hronom, ktorý je financovaný z ESF na princípe spolufinancovania.

3. Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Informácie nevyhnutné pre spracovanie tejto témy sme získali z nasledujúcich zdrojov:

- z projektu „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“ schváleného Fondom sociálneho rozvoja v rámci OP ZaSI
- z NSRR SR 2007-2013, OP ZaSI a príručky pre žiadateľa o NFP z ESF
- z internetových stránok venovaných skúmanej problematike
- z dennej tlače a odborných časopisov
- údaje zo Štatistického úradu SR, ÚPSVaR v Banskej Štiavnici a Mesta Žiar nad Hronom.

4. Použité metódy a vyhodnotenia

Na spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov boli použité štandardné štatistické metódy, metódy analýzy a komparácie. Z časového hľadiska sú v práci uvedené aktuálne údaje z obdobia rokov 2007-2010.

SWOT metóda - v časti 4.4.4 SWOT analýza sociálnej starostlivosti mesta Žiar nad Hronom na zistenie silných a slabých stránok našej cieľovej skupiny a vonkajších (externých) príležitostí a ohrození.

Metóda analýzy a komparácie - v časti 4.4.3 Analýza stavu zamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom, ktorou sme porovnávali mieru nezamestnanosti u mužov a žien v rokoch 2004-2008 za okres Žiar nad Hronom, mieru nezamestnanosti v meste s okresom Žiar nad Hronom v rokoch 2000-2009, analýza štruktúry uchádzačov o zamestnanie za mesto Žiar nad Hronom k 31.12.2009 a analýza marginalizovanej rómskej komunity v osade Kortína.

4 Výsledky práce

4.1 Operačné programy a ich finančné krytie z fondov EÚ

Ako je uvedené v NSRR na základe dohody o finančnom výhlade EÚ na roky 2007-2013 na summite Európskej rady by SR mala dostať v programovom období 2007-2013 zo ŠF 7,689 mld. Eur a z KF 3,898 mld. Eur, spolu 11,587 mld. Eur. Na základe stanovenej povinnej miery spolufinancovania SR budú tieto finančné prostriedky doplnené o národné verejné zdroje (zo štátneho rozpočtu a rozpočtov samospráv) a súkromné zdroje.

Pri implementácii NSRR, t.j. operačných programoch sú plne rešpektované pravidlá EÚ a SR v oblasti hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany a zlepšovania životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie. Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR, je stratégia NSRR postavená na troch strategických prioritách a ich troch cieľoch, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007-2013 naplniť.

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované cez 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ:

- **šesť operačných programov pre cieľ Konvergencia**, z toho:
 - štyri operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce celú SR okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo)
 - dva operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja (OP Doprava a OP Životné prostredie)
- **tri operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, t.j. pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja – jeden spolufinancovaný z ERDF (OP Výskum a vývoj) a dva z ESF (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie)
- **Operačný program Technická pomoc** pre cieľ Konvergencia pokrývajúci horizontálne aktivity, za ktoré je zodpovedný centrálny koordinačný orgán pre NSRR a ktoré sú spoločné pre všetky operačné programy, resp. skupinu operačných programov, t.j. netýkajú sa implementácie len jedného operačného programu, (príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanosť, posilňovanie administratívnych kapacít); aktivity finančného riadenia, ktoré zabezpečuje certifikačný orgán a aktivity súvisiace s overovaním riadiacich a kontrolných systémov, vydávaním vyhlásení o ukončení pomoci a kontrolou vzorkových operácií,

ktoré zabezpečuje orgán auditu. V každom operačnom programe bude zároveň však vyčlenená finančná alokácia na technickú pomoc pre špecifické aktivity príslušného riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom;

- **Operačný program Bratislavský kraj pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** spolufinancovaný z ERDF.

Tabuľka 1: Finančné alokácie 2007-2013 na operačné programy v eurách

	Operačný program	Riadiaci orgán	Fond	Príspevok ES v Eur
1.	Regionálny operačný program	MVRR SR	ERDF	1 445 000 000
2.	Životné prostredie	MŽP SR	ERDF, KF	1 800 000 000
3.	Doprava	MDPT SR	ERDF, KF	3 206 904 595
4.	Informatizácia spoločnosti	ÚV SR	ERDF	993 095 405
5.	Výskum a vývoj	MŠ SR	ERDF	1 209 415 373
6.	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	MH SR	ERDF	772 000 000
7.	Vzdelávanie	MŠ SR	ESF	617 801 578
8.	Zamestnanosť a sociálna inklúzia	MPSVR SR	ESF	881 801 578
9.	Zdravotníctvo	MZ SR	ERDF	250 000 000
10.	Technická pomoc	MVRR SR	ERDF	97 601 421
11.	Bratislavský kraj	MVRR SR	ERDF	87 000 000
	SPOLU			11 360 619 950

Zdroj: Národný strategický referenčný rámec 2007-2013, Bratislava 2007

Na základe očakávaného pôsobenia príspevkov na rozvoj územia, ako aj jednotlivých odvetví ekonomických činností, stratégia NSRR definuje horizontálne priority, ktoré komplementárnym spôsobom vplývajú na ciele NSRR v štyroch oblastiach: marginalizované rómske komunity, rovnosť príležitostí, trvalo udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť. Zmyslom každej z horizontálnych priorít je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty.

Horizontálne priority budú podľa svojho charakteru uplatnené v relevantných operačných programoch nasledovne.

Tabuľka 2: Horizontálne priority NSRR, ich ciele a spôsob uplatnenia

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority	Uplatnenie horizontálnej priority
A. Marginalizované rómske komunity	Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok	komplexný prístup (integrácia projektov z viacerých OP)
B. Rovnosť príležitostí	Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie	princíp uplatňovaný pri každom projekte
C. Trvalo udržateľný rozvoj	Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu	princíp na úrovni strategického cieľa NSRR
D. Informačná spoločnosť	Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti	integrovateľný prístup (inoperabilita informač. systémov verejnej správy a zavádzanie e-služieb v OP)

Zdroj: Národný strategický referenčný rámec 2007-2013, Bratislava 2007

4.2 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Ako je uvedené v OP ZaSI globálnym cieľom je rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia (začleňovania) a budovanie kapacít. OP ZaSI definuje ciele (globálny cieľ a hlavné ciele) a nástroje (priority a ich opatrenia), ktoré budú spolufinancované zo zdrojov ESF, verejných zdrojov SR a súkromných zdrojov na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť v období rokov 2007-2013. V nadväznosti na analýzu trhu práce, poukazujúcu na deformovaný trh práce, ktorý je ďaleko od rovnováhy, sa stanovil uvedený globálny cieľ, ktorý má ambíciu priblížiť sa k dosiahnutiu rovnováhy na trhu.

Hlavnými cieľmi pre dosiahnutie globálneho cieľa sú:

1. Zvyšovanie zamestnanosti a adaptability a znižovanie nezamestnanosti
2. Posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života
3. zvyšovanie kvality ľudských zdrojov a ich riadenia v oblasti verejnej politiky.

Rámcové aktivity nevyhnutné pre dosiahnutie globálneho cieľa a hlavných cieľov sa realizujú prostredníctvom obsahovej, implementačnej a finančnej štruktúry OP ZaSI, t.j. cez jednotlivé prioritné osi.

Prioritné osi sú nasledovné:

- Podpora rastu zamestnanosti
- Podpora sociálnej inklúzie
- Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v BSK
- Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy
- Technická pomoc.

Riadiacim orgánom OP ZaSI je **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR** a bol schválený EK dňa 26.10.2007.

Finančný plán OP ZaSI vychádza z finančného plánu NSRR, ktorý určuje rozdelenie finančnej alokácie zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na jednotlivé operačné programy. Na OP ZaSI je určených 7,6 % celkovej finančnej alokácie pre SR na programové obdobie 2007-2013.

Celková alokácia na OP ZaSI predstavuje 881 801 578 Eur. Z čoho pre regióny podliehajúce cieľu Konvergencia je alokovaných 864 000 000 Eur. Zvyšná čiastka 17 801 578 Eur bola alokovaná na BSK, ktorá bude podporovaná v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Pri rozložení finančnej alokácie v rámci regiónov Konvergenie (864 000 000 Eur) na jednotlivé prioritné osi sa vychádzalo z týchto predpokladov:

- 3,13 % (27 043 200 Eur) sa vyčlenilo pre technickú asistenciu,
- 9,46 % (81 734 600 Eur) alokácie sa použije na budovanie kapacít
- zvyšná časť 87,41 % (755 222 200 Eur) sa rozdelila nasledovne:
 - o 21,74 % sociálna inklúzia (187 800 000 Eur)
 - o cca 65,67 % pre zamestnanosť (567 422 200 Eur).

V rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sa vyčlenilo na technickú pomoc 4 % z alokácie na daný cieľ.

Miera spolufinancovania OP ZaSI z ESF dosiahne 85 % z celkových verejných výdavkov. Zvyšných 15 % finančných prostriedkov bude financovaných z národných verejných zdrojov (zo štátneho rozpočtu a rozpočtov samospráv). Príspevok z ESF bude kalkulovaný vo vzťahu k oprávneným verejným výdavkom.

4.2.1 Prioritná os č. 2 - Podpora sociálnej inklúzie

Prioritná os č. 2 „Podpora sociálnej inklúzie“, ktorá je definovaná v OP ZaSI je zameraná na riešenie sociálnej exklúzie prostredníctvom tvorby pracovných miest, zvyšovania udržateľnosti existujúcich pracovných miest a zvyšovania dostupnosti služieb

starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo osoby vylúčené. V rámci tejto prioritnej osi bude poskytovaná podpora aj na zosúladenie pracovného a rodinného života s cieľom dosiahnutia vhodných podmienok pre rodiny a plnohodnotného pracovného zapojenia dotknutých rodičov.

Aktivity podporované v rámci prioritnej osi budú prispievať k naplneniu hlavného cieľa 2 (Posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života). V rámci prioritnej osi budú podporované všetky ľudské zdroje ohrozené vylúčením, ktoré sa nachádzajú na a mimo trhu práce (t.j. pre nezamestnané a zamestnané osoby ohrozené vylúčením z trhu práce) ako aj na podniky a subjekty, ktoré vytvárajú pracovné miesta týmto osobám, ako aj ľudské zdroje vykonávajúce aktivity a opatrenia pre cieľové skupiny. Osobitný dôraz bude kladený na prevenciu proti diskriminácii na trhu práce a na podporu vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a na marginalizované komunity, a to najmä na marginalizované rómske komunity. V rámci prioritnej osi sa bude uplatňovať komplexný prístup pri riešení tejto problematiky v spolupráce so splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity. Veľmi dôležité sú sprievodné opatrenia zamerané na zvyšovanie dostupnosti a efektivity služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené osoby podporujúce ich zamestnateľnosť.

Tvorba nových pracovných miest sa zabezpečí najmä prostredníctvom nástrojov zameraných na osoby ohrozené sociálnym vylúčením. Prostredníctvom cielených nástrojov sa budú podporovať aktivity smerujúce k zlepšeniu prístupu k zamestnaniu (najmä vzdelávacie aktivity) a prevencii dlhodobej nezamestnanosti. Podporovaný bude aj individuálny prístup ku klientom a výber vhodných opatrení pre integráciu osôb ohrozených sociálnym vylúčením do udržateľného zamestnania.

Zvyšovanie udržateľnosti existujúcich pracovných miest bude riešené prostredníctvom podpory investícií do rozvoja ľudských zdrojov zamestnancov podnikov ohrozených hromadným prepúšťaním, rozvoja ich odborných znalostí, kvalifikácie a kompetencie ako aj pre zamestnávateľov. Osobitná pozornosť bude venovaná starším zamestnancom a zamestnancom s nízkym vzdelaním. Pre zabezpečenie rovnosti príležitosti na trhu práce budú podporované špecifické aktivity zamerané na predchádzanie a elimináciu rodovej nerovnosti na trhu práce. Dôležité sú aj programy druhej šance umožňujúce ukončenie základnej, resp. strednej školy, získanie odborných zručností formou zamestnaneckej praxe.

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie spadajúce pod cieľ Konvergencia. V prípade SR ide na úrovni NUTS III o sedem samosprávnych krajov –

Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický. Podpora bude poskytovaná v rámci tejto prioritnej osi výlučne formou nenávratnej dotácie.

Implementáciu prioritnej osi bude zabezpečovať Riadiaci orgán (MPSVR SR). Výkon niektorých právomocí deleguje na Fond sociálneho rozvoja ako SO/RO na základe zmluvy o delegovaní právomocí. Na základe zmluvy o delegovaní právomocí vykonávajú tieto subjekty implementáciu programového dokumentu. Počas programového obdobia môže dôjsť, na základe vývoja v jednotlivých oblastiach intervencií, k zaradeniu ďalších subjektov medzi subjekty participujúce na realizácii prioritnej osi.

4.2.2 Opatrenie č. 2.1

Opatrenie č. 2.1 „Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobným zreteľom na marginalizované rómske komunity“ podľa OP ZaSI je zamerané na riešenie významných problémov SR na trhu práce so zámerom podporovať podmienky na zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život, podporovať ich integráciu do spoločnosti, predchádzať sprievodným negatívnym faktorom (strate bývania, odkázanosti na služby sociálnej starostlivosti pobytového charakteru), ktoré bránia prístupu resp. zotrvaníu ohrozeným a marginalizovaným skupinám na trhu práce a predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzických osôb, rodín a komunít, najmä prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti, zvyšovania ich dostupnosti, kvality a efektivity, ako aj rozvoja ľudských zdrojov vylúčených osôb a poskytovateľov služieb starostlivosti a opatrení.

V rámci tohto opatrenia budú podporované všetky ľudské zdroje ohrozené vylúčením alebo vylúčené, ktoré sa nachádzajú na a mimo trhu práce. Opatrenie má predchádzať sociálnemu vylúčeniu prostredníctvom poskytovania sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a poskytovania sociálneho poradenstva.

V rámci tohto opatrenia sa bude podporovať aj zlepšenie povedomia verejnosti vo vzťahu k marginalizovaným skupinám populácie. Pri naplnení tohto opatrenia boli navrhnuté jednak rámcové aktivity, ktoré podnecujú jednotlivé cieľové skupiny k aktívnemu vstupovaniu na trh práce a do spoločnosti a tiež aktivity na predchádzanie nerovnakému prístupu na trh práce.

Rámcové aktivity, prostredníctvom ktorých bude plnené opatrenie „Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobným zreteľom na marginalizované rómske komunity“ sú nasledovné:

- Podpora zvyšovania dostupnosti, kvality a efektivity služieb starostlivosti (sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a ďalších špecifických opatrení), ktoré zlepšujú prístup ohrozených a marginalizovaných skupín populácie na trh práce a do spoločnosti
- Aktivity zamerané na podporu komunit a služieb starostlivosti zamerané na podporu plnenia základných funkcií rodiny pre vytvorenie plnohodnotných podmienok na uplatnenie sa členov rodiny na trhu práce
- Aktivity zamerané na podporu komunitnej práce a na vyvolanie a podporovanie zmeny v rámci miestnych spoločenstiev a senzibilizačné aktivity
- Podpora zvyšovania profesionality výkonu a budovanie ľudských kapacít v oblasti sociálnej inklúzie.

Cieľové skupiny sú nezamestnaní, nezamestnateľní a ohrození nezamestnanosťou, nízkoprijemové skupiny zamestnaných, drogový a inak závislí vrátane abstinujúcich, prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, mladí dospelí, mladí dospelí a iné fyzické osoby a skupiny, pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a poskytované sociálne služby podľa osobitných zákonov, občania s ťažkým zdravotným postihnutím, občania s nepriaznivým zdravotným stavom, migranti vrátane azyľantov; marginalizované komunity (najmä obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunit) a ďalšie skupiny ohrozené sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčené; zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti sociálnej inklúzie vo verejnom a neverejnom sektore, zamestnanci z okruhu inštitúcií verejnej správy, výskumné pracoviská, mimovládne neziskové organizácie, občianske združenia a partnerstvá.

Opatrenie 2.1 bude implementované formou národných projektov, pilotných projektov, dopytovo orientovaných projektov a globálnych grantov. Implementáciu národných a pilotných projektov bude zabezpečovať Riadiaci orgán pre OP ZaSI (MPSVR SR) prostredníctvom sekcie riadenia ESF v spolupráci s inými odbornými útvarmi MPSVR SR. Prijímateľ pre národné a pilotné projekty bude Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a iné inštitúcie. Dopytovo orientované projekty budú implementované prostredníctvom SO/RO – Fondu sociálneho rozvoja. Globálne granty budú realizované vybranými vyššími územnými celkami, Riadiacim orgánom pre OP ZaSI (MPSVR SR) a Fondom sociálneho rozvoja, na základe Splnomocnenia o delegovaní právomocí Riadiaceho orgánu.

4.3 Projekty pre získanie finančných prostriedkov z ESF

OP ZaSI uvádza, že podpora z ESF a národných verejných zdrojov bude poskytovaná formou nasledujúcich typov projektov:

Národné projekty sú realizované buď formou priameho zadania alebo prostredníctvom uzavretej výzvy na predkladanie projektov. Metóda priameho zadania sa uplatní v prípadoch, keď konečný prijímateľ pomoci je za poskytovanie daných služieb kompetenčne zodpovedný.

- Vo vzťahu k národným projektom sa bude realizovať podpora, ktorá vychádza zo zákona (alebo iného právneho predpisu), resp. projekty, ktoré majú buď celonárodnú pôsobnosť, sú unikátne a realizovať ich môže výlučne iba jeden subjekt, alebo sa jedná o vytvorenie a implementáciu pilotného projektu najmä v oblasti sociálnych, zdravotných služieb a sociálnych a aktivačných podnikov s cieľom podpory udržateľnej zamestnanosti. Overenie kompletnosti spisu a súlad s podmienkami uzavretej výzvy budú vykonávané zamestnancami riadiaceho orgánu.
- Dopytovo-orientované projekty sú realizované na základe výziev na predkladanie projektov. Grantové schémy zastrešujú prostriedky určené na dopytové projekty. V mnohých opatreniach budú aktivity podporované celoplošnými národnými projektmi a zároveň prostredníctvom dopytovo orientovaných projektov, ktoré budú rozdeľovať prostriedky na základe súťaže. Overenie kompletnosti spisu a súlad s podmienkami výzvy budú vykonávané zamestnancami riadiaceho orgánu alebo sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom. Po obsahovej stránke ich bude hodnotiť komisia na výber projektov.
- Systémové integrované projekty: individuálny systémový projekt je projekt, pri ktorom dochádza k efektu synergie. Môže byť určená v predstihu určenému prijímateľovi, kedy sú známe aktivity, návrh rozpočtu prijímateľa. Podstatnou zložkou týchto projektov je vytvorenie partnerstva. MPSVR SR zvažuje implementáciu takýchto projektov v oblasti zamestnanosti – spolupráca s MH SR a vyššími územnými celkami, pre projekty rozvoja ľudských zdrojov vo vybraných sektoroch – napr. v cestovnom ruchu.
- Globálne granty – využívané na riešenie vybraných problémov na znižovanie regionálnych disparít v zamestnanosti a sociálnej inklúzii. V priebehu realizácie OP ZaSI sa uvažuje aj s využívaním inštitútu globálneho grantu v súlade s legislatívou ES.

4.3.1 Podmienky poskytnutia finančnej pomoci z ESF

Ako je uvedené v Príručke pre žiadateľa o nenávratný finančný príspevok z ESF pre OP ZaSI žiadateľom o NFP je každý oprávnený subjekt definovaný v rámci výzvy až do momentu schválenia žiadosti o NFP a následného podpisu zmluvy. Od podpisu zmluvy medzi ním a Fondom sociálneho rozvoja sa žiadateľ stáva prijímateľom. Je potrebné zdôrazniť, že žiadateľ nemá právny nárok na získanie príspevku z ESF. Prijímateľ je oprávnený realizovať aktivity projektu od dňa podpísania zmluvy o poskytnutí NFP a je povinný ukončiť práce na projekte ku dňu uvedenému v Zmluve o poskytnutí NFP. Pomoc na realizáciu schválených projektov je poskytovaná formou nenávratného finančného príspevku. Finančná pomoc sa poskytuje na princípe spolufinancovania v nasledovnom pomere:

Všetci žiadatelia s výnimkou štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií

A.	Spolufinancovanie z ESF:	85 %
B.	Spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu:	10 %
C.	Minimálne spolufinancovanie zo zdrojov žiadateľa:	5 %

Z prostriedkov NFP môžu byť financované len oprávnené výdavky, ktoré sú súčasťou schváleného rozpočtu predloženej žiadosti o NFP. Žiadateľ si musí byť vedomý, že po schválení jeho žiadosti o NFP bude povinný spolufinancovať vo výške 5 % celkových oprávnených výdavkov projektu.

4.3.2 Proces schvaľovania a hodnotenia žiadostí o NFP

V zmysle „Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013“ pozostáva proces schvaľovania žiadostí o NFP z týchto fáz:

- Kontrola formálnej správnosti žiadostí o NFP - splnenie kritérií oprávnenosti a úplnosti zaregistrovaných žiadostí o NFP
- Odborné hodnotenie žiadostí o NFP – vykonať odborné, objektívne, nezávislé a transparentné posúdenie súladu žiadostí o NFP s hodnotiacimi kritériami schválenými pre OP ZaSI a doplňujúcimi hodnotiacimi otázkami
- Výber a schvaľovanie žiadostí o NFP – predchádza mu zriadenie Výberovej komisie a schválenie výberových kritérií. Objem prostriedkov je limitovaný, preto budú podporené len projekty, ktoré budú najlepšie spĺňať požadované kritériá. Na získanie finančných prostriedkov nie je právny nárok.

Po schválení žiadostí Fond sociálneho rozvoja uzatvorí s prijímateľmi zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

4.4 Projekt „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“

Žiadateľ Mesto Žiar nad Hronom ako verejný sektor na základe výzvy na predkladanie žiadostí o NFP č. OP ZaSI-FSR-2007/2.1/02 vyhlásenej Fondom sociálneho rozvoja dňa 21.12.2007 podal dňa 17.3.2008 žiadosť o NFP s názvom projektu „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“ v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Prioritná os č. 2 „Podpora sociálnej inklúzie“, Opatrenie č. 2.1 „Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity. Fond sociálneho rozvoja schválil uvedenú žiadosť o NFP na sumu 63 223,34 Eur, t.j. 95 % a výšku celkových zdrojov žiadateľa na sumu 3 327,54 Eur, t.j. 5 %. Celkové náklady projektu sú 66.550,88 Eur. V Zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s Fondom sociálneho rozvoja je stanovené oprávnené obdobie pre výdavky od 01.11.2008 do 31.10.2010. Riadnym výberovým konaním za účasti zástupcu ÚPSVaR, Úradu vlády splnomocnenca pre rómsku komunitu SR a zástupcu mesta Žiar nad Hronom boli pracovné pozície v zmysle projektu obsadené dvomi terénnymi sociálnymi pracovníkmi a dvomi asistentmi terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí svoju činnosť začali od 1.11.2008.

Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom je projekt financovaný z prostriedkov zo ŠF určených pre verejný sektor, ktorého účelom je vytvorenie stabilného tímu terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov poskytujúcich nevyhnutnú pomoc obyvateľom mesta Žiar nad Hronom, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi, niektorí aj na hranici chudoby. Nevyhnutnú pomoc predstavujú komunitná a terénna sociálna práca, poradenské, vzdelávacie, školiteľské, osvetové, záujmové a spoločenské činnosti vykonávané pre cieľovú komunitu. Predpokladom pre fungovanie terénnych sociálnych pracovníkov je vlastná zainteresovanosť cieľovej skupiny na riešení svojich existenčných potrieb. Miesto výkonu týchto aktivít je zriadené komunitné poradensko-integračné centrum v priestoroch Nadácie Škola dokorán, ktorá na základe spolupráce s Mestom Žiar nad Hronom poskytne priestory a bude sa spolupodieľať na tvorbe a zabezpečovaní ďalších aktivít pre cieľovú skupinu. V prvej etape budú terénni sociálni pracovníci okrem terénnej sociálnej práce zabezpečovať v spolupráci s Nadáciou Škola dokorán motivačný kurz na zaškolenie lídrov z rómskej populácie, lídrov z cieľovej skupiny seniorov ako aj zdravotne postihnutých občanov, ktorí v našom meste prakticky neexistujú.

4.4.1 Ciele projektu

Globálnym cieľom projektu je vytvorenie podmienok pre predchádzanie sociálneho vylúčenia fyzických osôb, rodín a komunit, najmä prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti, zvyšovania ich dostupnosti, kvality a efektivity, ako aj rozvoja ľudských zdrojov vylúčených osôb a poskytovateľov služieb starostlivosti a opatrení. K napĺňaniu tohto cieľa je zriadený systém adresnej poradensko-informačnej služby a to formou terénnej sociálnej práce ako aj poradenstva v komunitnom poradensko-integračnom centre.

Ďalšie hlavné ciele:

- poskytnutie odbornej pomoci všetkým obyvateľom mesta a okolia, ktorí sa ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii a nie sú schopní sami, ani s pomocou rodiny a blízkych osôb nájsť primerané riešenie svojho sociálneho problému
- preventívne pôsobiť na rizikové faktory a ohrozené skupiny obyvateľov, a tým predchádzať vzniku akútnych krízových situácií
- hľadať riešenie nepriaznivej sociálnej a životnej situácie tej skupiny obyvateľov, ktorí sa pre dlhodobé neriešené sociálne problémy stali členmi vylúčenej komunity, dôsledkom čoho je nepriaznivá sociálna situácia spojená s diskrimináciou spoločnosti v prístupe k zamestnaniu a verejným službám na lokálnej a národnej úrovni
- zvyšovanie informovanosti a právneho povedomia klientov
- vytváranie spolupráce s inštitúciami realizujúcimi v lokalite rozvojové programy

Špecifické ciele:

- formou terénnej sociálnej práce poskytovať komplexné informácie a poradenské služby v komunite, diagnostikovať a spresňovať údaje o členoch komunity, zvyšovať záujem o vlastné riešenie problémov, s čím bude úzko spojené vytvorenie a neustále monitorovanie analýzy aktuálneho stavu cieľovej skupiny v lokalite
- počas dvoch rokov trvania projektu vyhľadať, vychovať a vzdelávať zodpovedných lídrov komunity, ktorí budú pracovať v prospech komunity a dokážu uskutočňovať samostatné projekty v komunite, ktoré budú viesť k zlepšeniu celkovej životnej úrovne v komunite
- vzdelávať členov komunity s neukončeným základným a stredoškolským vzdelaním
- ovplyvniť pasívny a deštruktívny vzťah členov komunity k prostrediu v ktorom žijú
- riešenie existenčných potrieb komunity, hlavne zamestnávanie a náhradné bývanie
- počas trvania projektu zabezpečiť finančnú, obsahovú a personálnu udržateľnosť projektu na obdobie minimálne ďalších dvoch rokov
- analyzovanie aktuálneho stavu cieľovej skupiny v lokalite

- poskytnutie odbornej pomoci všetkým obyvateľom mesta a okolia, ktorí sa ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii a nie sú schopní sami, ani s pomocou rodiny a blízkych osôb nájsť primerané riešenie svojho sociálneho problému
- hľadať riešenie nepriaznivej sociálnej a životnej situácie tej skupiny obyvateľov, ktorí sa pre dlhodobu neriešené sociálne problémy stali členmi vylúčenej komunity, dôsledkom čoho je nepriaznivá sociálna situácia spojená s diskrimináciou spoločnosti v prístupe k zamestnaniu a verejným službám na lokálnej a národnej úrovni
- zlepšenie životnej situácie a integrácia sociálne vylúčených skupín obyvateľov najmä marginalizovaných rómskych komunít s ohľadom na ich špecifické potreby a podmienky prostredníctvom nevyhnutnej osobitnej pomoci
- integrácia cieľovej skupiny obyvateľstva na trh práce
- predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, ochrana práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehĺbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov
- zlepšenie sociálnej situácie jednotlivých rodín a komunít so zameraním na zvýšenie ich aktivity a na preberanie zodpovednosti za riešenie svojej situácie
- zvyšovanie informovanosti a právneho povedomia klientov
- vytváranie spolupráce s inštitúciami realizujúcimi v lokalite rozvojové programy

4.4.2 Účel projektu

Účelom projektu je prostredníctvom finančných prostriedkov získaných z ESF pre verejný sektor vytvorenie pracovných pozícií terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov, možnosť realizácie cieľov a aktivít projektu a priblíženie už existujúcich ako aj nových sociálnych služieb na území mesta Žiar nad Hronom.

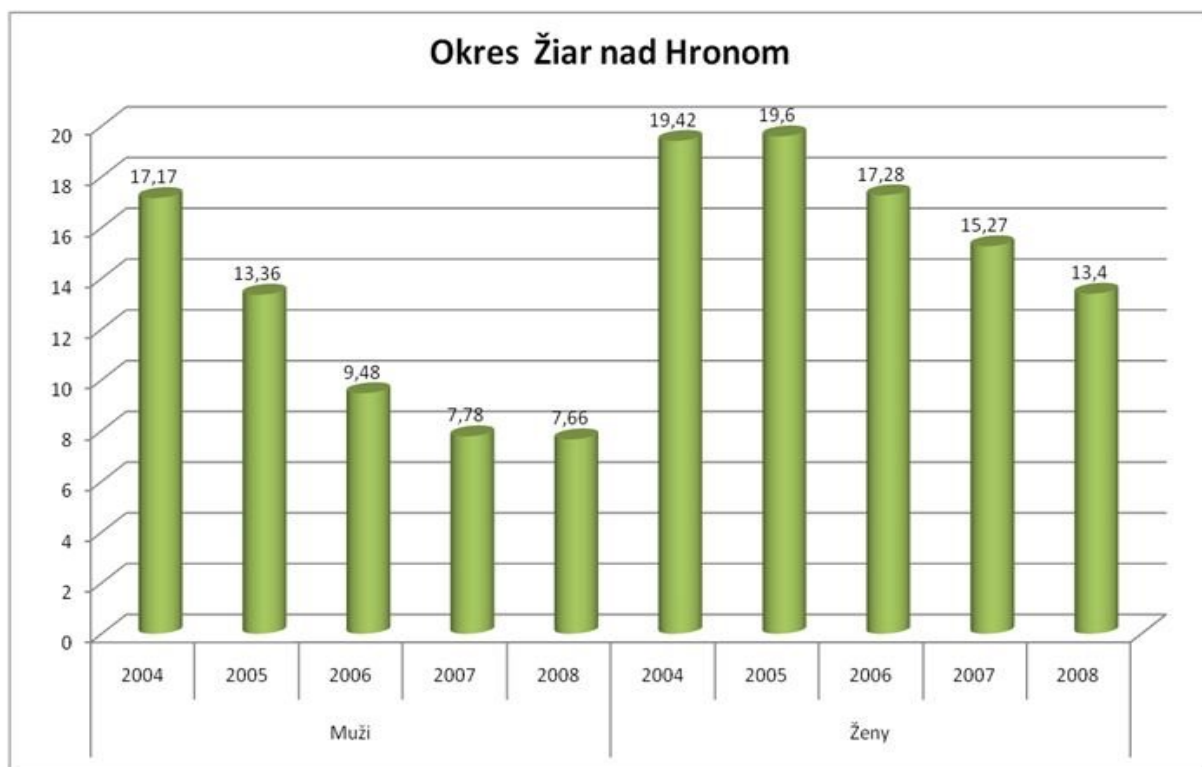
Práve činnosť TSP a ATSP prispeje k realizácii plánovaných výsledkov projektu – počet zamestnancov v jednotlivých oblastiach výkonov, ktorí budú absolvovať školenia ďalšieho vzdelávania zamerané na zvýšenie kvality sociálnych služieb, sociálno-právnej ochrany a iných opatrení sociálnej inklúzie. Realizácia projektu a priama účasť osôb z komunity bude pre nich možnosťou získania ďalších zručností (organizačných, riadiacich, motivačných a komunikačných) a súčasne pozitívnym príkladom aj pre ostatných, ktorí v budúcnosti prejavia záujem o aktívne riešenie danej problematiky a problematikou sociálne vylúčených osôb.

4.4.3 Analýza stavu zamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom

Okres Žiar nad Hronom ako aj samotné mesto Žiar nad Hronom má svoje danosti, z ktorých vyplývajú jeho špecifiká a problémy. Je to pomerne vysoká nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí, narastajúci počet dlhodobo nezamestnaných, početné rómske etnikum, zhoršujú sa sociálne vzťahy v rodinách, nezáujem a apatia sociálne slabších vrstiev o riešenie svojich problémov, ktoré sa stali každodennými. Nahromadenie problémov a ľahostajný postoj ostatných obyvateľov mesta podieľať sa na ich riešení a vytváraní podmienok pomoci, najmä rómskym obyvateľom, nevytvára možnosti na znovuzaradenie nezamestnaných do pracovného procesu ani do spoločenského života.

V skrátenom programovom období 2004-2006 bola miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hornom pomerne vyššia ako v rokoch 2007-2008, čo bolo spôsobené nedostatočnou informovanosťou o možnostiach využívania finančných prostriedkov z eurofondov ako a samotnou nízkou účasťou inštitúcií a firiem zapojených do realizácie projektov. U mužov nezamestnanosť od r. 2004 do r. 2008 výrazne klesala a naopak u žien dosiahla nezamestnanosť v rokoch 2004-2005 približne rovnaké percento 19,42 % - 19,6 % a klesať začala až od roku 2006. Priebeh nezamestnanosti je znázornený na Obrázku 1.

Obrázok 1: Priebeh úrovne miery nezamestnanosti

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov Štatistického úradu SR, 2010

ÚPSVaR v Banskej Štiavnici evidoval k 31.12.2009 v okrese Žiar nad Hronom v absolútnom počte 3604 uchádzačov o zamestnanie, čo je v porovnaní so skutočnosťou v stave k 31.12.2008 viac o 1136 uchádzačov o zamestnanie (nárast o 46,0 %). Región okresného mesta Žiar nad Hronom zaznamenal za rok 2009 zvýšenie počtu uchádzačov o zamestnanie o 959 osôb a región mesta Kremnice zvýšenie o 177 uchádzačov. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie výraznejšie rástol najmä v období prvého polroka v dôsledku prítoku uchádzačov o zamestnanie uvoľňovaných zamestnávateľmi z dôvodu poklesu odbytu, ktorý bol spôsobený finančnou krízou a následne realizovaných hromadných prepúšťaní. V okrese Žiar nad Hronom v stave k 31.12.2009 dosiahla evidovaná miera nezamestnanosti (z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie) 14,63 %, čo je v porovnaní k 31.12.2008 nárast o 4,33 %. Dosiahnutou evidovanou mierou nezamestnanosti v stave k 31.12. sa okres zaraďuje na 3. miesto z 13 okresov Banskobystrického kraja a v rámci SR obsadzuje okres 31. miesto zo 79. okresov SR. Vývoj základných ukazovateľov vývoja nezamestnanosti v meste Žiar nad Hronom v porovnaní s vývojom v okrese, regiónoch mesta Žiar nad Hronom a mesta Kremnice je uvedený v Tabuľke 3.

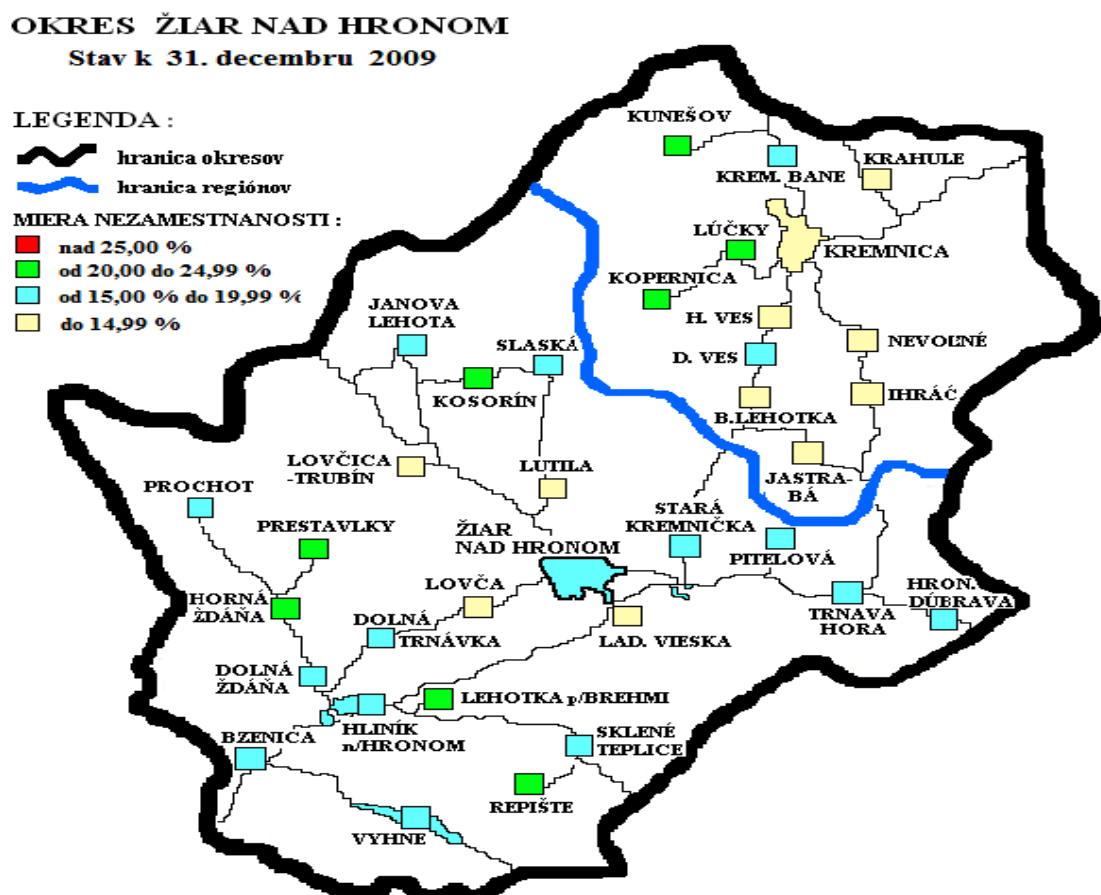
Tabuľka 3: Vývoj nezamestnanosti v meste Žiar nad Hronom v porovnaní s okresom

Ukazovateľ	Skutočn.	Skutočn.	Skutočn.	Skutočn.	Skutočn.	Skutočn.	Skutočn.	Porovnanie	
	k 31.12. 2003	k 31.12. 2004	k 31.12. 2005	k 31.12. 2006	k 31.12. 2007	k 31.12. 2008	k 31.12. 2009	Rozdiel stl. 7 - 6 (+ -)	Podiel stl. 7 : 6 (%)
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9
POČET UoZ v OKRESE ZH CELKOM :	5 230	4 370	3 841	3 051	2 712	2 468	3 604	+ 1 136	146,0
v tom: - Región mesta Žiar nad Hronom	4 465	3 684	3 231	2 592	2 317	2 052	3 011	+ 959	146,7
v tom : v meste Žiar n/Hronom	2 397	1 938	1 618	1 327	1 136	1 037	1 538	+ 501	148,3
- Región mesta Kremnica	765	686	610	459	395	416	593	+ 177	142,5
DISPONIBILNÝ POČET UoZ V OKRESE :	5 028	4 093	3 565	2 869	2 559	2 341	3 398	+ 1 057	145,2
MIERA NEZAMESTNANOSTI V OKRESE :	22,95	19,52	17,51	13,91	11,86	10,86	15,51	+ 4,65	142,8
v tom: - Región mesta Žiar nad Hronom	24,71	20,75	18,60	14,93	12,78	11,38	16,34	+ 4,96	143,6
v tom : v meste Žiar n/Hronom	25,01	20,86	17,87	14,68	12,03	11,05	16,02	+ 4,97	145,0
- Región mesta Kremnica	16,21	14,81	13,35	10,05	8,34	8,84	12,33	+ 3,49	139,5
MIERA NEZAMESTNANOSTI Z DISPONIBIL. POČTU UoZ za okres ZH :	22,06	18,29	16,25	13,08	11,19	10,30	14,63	+ 4,33	142,0

Zdroj: Údaje z ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, 2010

Ako znázorňuje Obrázok 2 Stav miery nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom k 31.12.2009, v regióne Kremnica je pomerne vysoká nezamestnanosť od 20 % do 24,99 % len v troch obciach. Tieto obce sú vzdialenejšie od mesta Kremnica, čo môže spôsobovať zlú dostupnosť za prácou v meste a s tým súvisiace vysoké náklady s každodennou dochádzkou za prácou. V tomto regióne prevláda nezamestnanosť do 14,99 %, čo je v porovnaní s regiónom Žiar nad Hronom lepšie, tam dosahuje nezamestnanosť vo väčšine obcí od 15 % do 19,99 %. V regióne Žiar nad Hronom dosahujú najnižšiu nezamestnanosť do 14,99 % iba štyri obce, ktoré sú sústredené pri meste Žiar nad Hronom. Podobne ako v regióne Kremnica, aj v regióne Žiar nad Hronom 5 obcí, ktoré sú vzdialenejšie od mesta dosahujú nezamestnanosť od 20 % do 24,99 %. Úspechom okresu Žiar nad Hronom je, že nedosahuje ani v jednej obci najvyššiu mieru nezamestnanosti, t.j. nad 25 %.

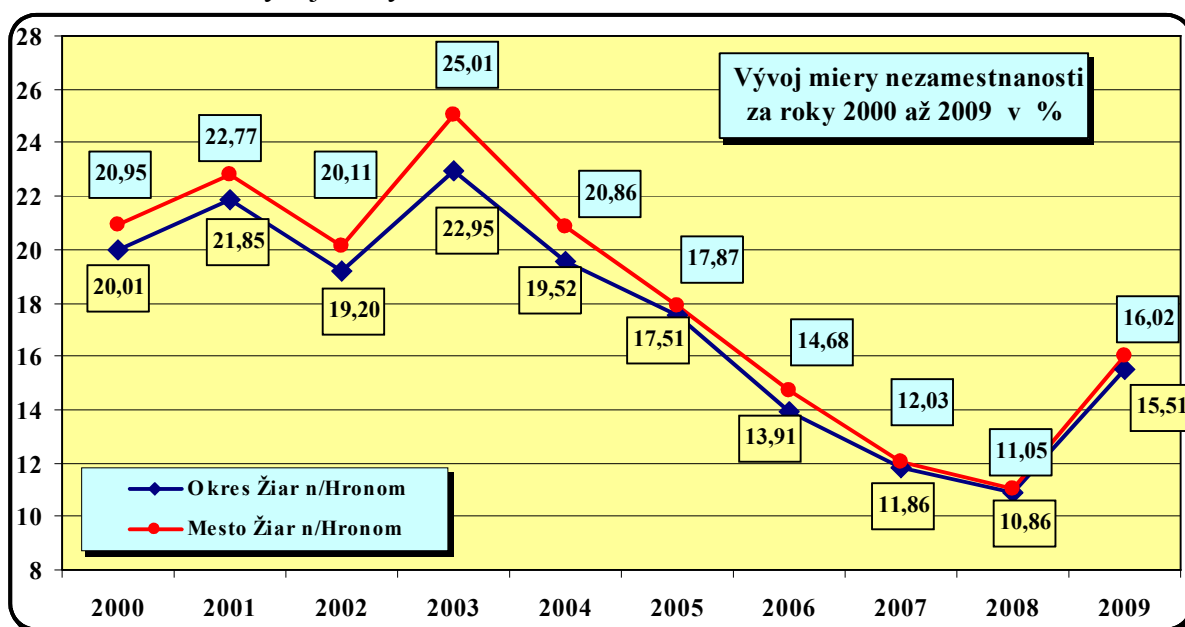
Obrázok 2: Stav miery nezamestnanosti v okrese Žiar nad Hronom k 31.12.2009

Zdroj: Údaje z ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, 2010

Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie za okres a mesto Žiar nad Hronom v stave k 31.12.2000 do roku 2009 znázorňuje Obrázok 3. Mesto Žiar nad Hronom v porovnaní s okresom má do roku 2004 vyššiu nezamestnanosť a zároveň celková nezamestnanosť spolu za okres aj mesto do roku 2003 je vysoká. Za mesto dosiahla úroveň až 25,01 % a za okres 22,95 %. Po vstupe do EÚ v roku 2004, začala nezamestnanosť klesať v dôsledku zlepšenia ekonomickej a sociálnej situácie na Slovensku. V roku 2008 bola miera nezamestnanosti najnižšia, dosiahla skoro rovnakú úroveň za okres 10,86 % a za mesto 11,05 %. Vplyvom globálnej ekonomickej krízy v roku 2009 začala nezamestnanosť rýchlo stúpať čo zapríčinili podniky hromadným prepúšťaním zamestnancov a rušením niektorých prevádzok.

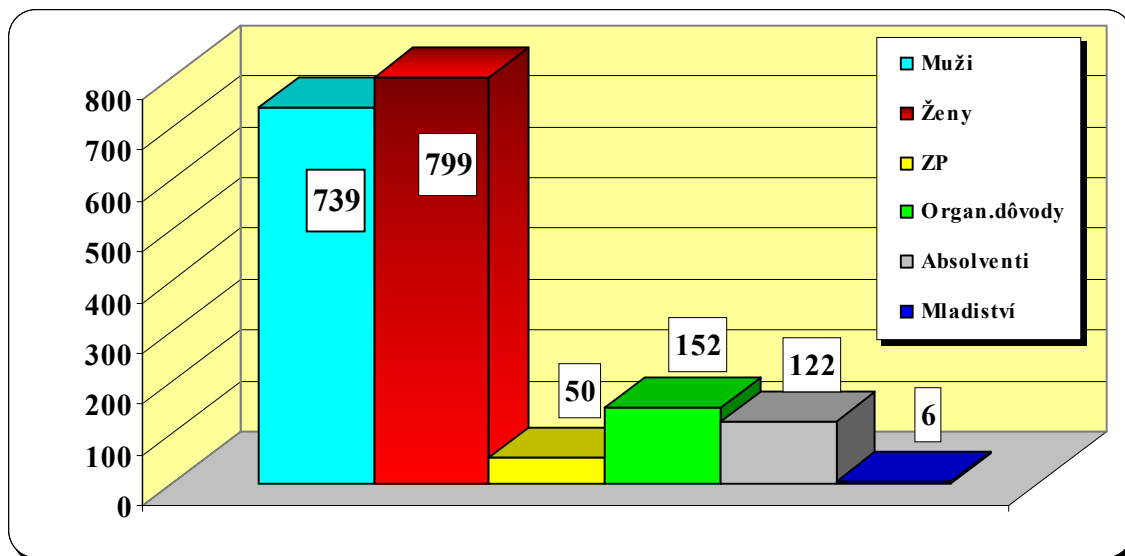
Obrázok 3: Vývoj miery nezamestnanosti v rokoch 2000 - 2009 v stave k 31. 12.

Zdroj: Údaje z ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, 2010

Ako znázorňuje Obrázok 4, ku koncu roka 2009 eviduje ÚPSVaR z obyvateľov mesta Žiar nad Hronom ako uchádzačov o zamestnanie 739 mužov a 799 žien. Z toho 152 uchádzačov o zamestnanie bolo uvoľnených z organizačných dôvodov od rôznych zamestnávateľov. V ročnom porovnaní tento počet zaznamenal nárast o 65 osôb (zvýšenie o 74,7 %). Počet uchádzačov o zamestnanie – občanov so zdravotným poškodením za rok poklesol o 1 osobu (pokles o 2,0 %) na aktuálny stav ku koncu roka 50 uchádzačov o zamestnanie. Na úrade práce je evidovaných k 31.12. aj 122 absolventov škôl (do 2 rokov od skončenia prípravy na povolanie) a 6 mladistvých.

Obrázok 4: Uchádzači o zamestnanie v meste Žiar nad Hronom k 31.12.2009

Zdroj: Údaje z ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, 2010

Vývoj nezamestnanosti za okres a mesto Žiar nad Hronom zaznamenal výraznejší medziročný nárast počtu uchádzačov o zamestnanie (tak ako aj ostatné okresy ÚPSVaR). V hodnotenom období roku 2009 sa vo vývoji trhu práce odrážali následky globálnej finančnej krízy, kde zamestnávateľia najmä v priemysle prehodnocovali a znižovali zamestnanosť reálne zabezpečenému odbytu svojej produkcie. Nižšia kúpyschopnosť obyvateľstva sa prejavila v znížení zamestnanosti aj v službách, obchode, stavebníctve a cestovnom ruchu. ÚPSVaR predpokladá, že v nastávajúcich mesiacoch roka 2010 sa situácia na trhu práce stabilizuje a bude zaznamenaný mierny pokles počtu uchádzačov o zamestnanie.

Nezamestnanosť je zvlášť výrazná v rómskych rodinách, kde nepracujú takmer žiadne ženy a 90 % mužov a preto najväčším problémom rómskej komunity je dlhodobá nezamestnanosť. Prácu si nájdu iba prostredníctvom aktivačných prác. Rómska komunita žije zo sociálnych dávok. Nakoľko neuhrádzajú platby za nájomné a služby spojené s užívaním bytov, často sú odpájaní z odberu elektrickej energie, teplej vody a kúrenia a často aj prichádzajú o bývanie na základe exekučného konania a rozhodnutia súdu.

Komunita nezamestnaných obyvateľov vykazuje znaky sociálne vylúčenej skupiny:

- nezamestnaní s dobou trvania nezamestnanosti dlhšou ako 12 mesiacov,
- príjmy pod hranicou chudoby,
- nízka úroveň vzdelania,
- nezájem o zlepšenie svojho sociálneho postavenia,
- závislosť na alkohole a drogách,
- zvýšená trestná činnosť,

- bezdomovectvo.

Všetky tieto problémy majú za následok čoraz väčšiu izoláciu komunity a odmietavý postoj majoritnej časti obyvateľov mesta. Komunita sa stáva čoraz viac uzatvorenou a sama nevyvíja žiadne aktivity smerujúce k zlepšeniu svojej sociálnej situácie, podmienok na bývanie a prostredia, v ktorom žije.

Samotnou analýzou marginalizovanej rómskej komunity, ktorú uskutočnil kolektív TSP v spolupráci so zamestnancami Odboru starostlivosti o obyvateľa mestského úradu priamo v teréne návštevami v príbytkoch nachádzajúcich sa v osade Kortína, v časti Šášovské Podhradie, ale aj v obytných domoch mesta Žiar nad Hronom, sa zmapoval počet obyvateľov nachádzajúcich sa v dotknutých oblastiach, úroveň obydli, starostlivosť rodičov o deti (vonkajší kontakt umožňujúci zhodnotiť dodržiavanie čistoty, hygieny v domácnosti ako aj blízkeho okolia prístrešku). Ďalej sa zisťovali údaje o zamestnanosti, vzdelanostnej úrovne ako aj ochoty spolupracovať s TSP a ATSP. Zisťované údaje sú uvedené v nasledovných tabuľkách 4 - 7: Rozdelenie obyvateľov podľa jednotlivých kritérií k 31.07.2009 v oblasti Kortína.

V Tabuľke 4 môžeme sledovať, že v rómskej komunite v oblasti Kortína sa nachádzajú muži a ženy v rovnakom počte 106, ale najviac detí do 15 rokov vekovej štruktúry, až 133 detí. Počet detí je ovplyvnený aj sociálnymi dávkami a prídavkami na deti, ktoré rodičia dostávajú zo štátu na každé dieťa, tieto potom nevyužívajú na uspokojenie základných potrieb dieťaťa, ale na svoje potreby. Klienti, ktorí sú vo výkone trestu odňatia slobody sa po vrátení z výkonu trestu vrátia pravdepodobne do oblasti Kortína, kde bývali aj pôvodne.

Tabuľka 4: Rozdelenie obyvateľov podľa veku a pohlavia k 31.07.2009 v oblasti Kortína

Rozdelenie podľa veku a pohlavia						Výkon trestu	
deti do 6 r.	6 r. -15 r.	15 - 18 r.	muži	ženy	spolu	muži	ženy
59	74	31	106	106	376	6	1

Zdroj: Materiál pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva Žiar nad Hronom, 2009

Ako je uvedené v Tabuľke 5 číselné indexy vyjadrujú len počty od tých klientov u ktorých sa zisťovali tieto informácie, s ktorými sa dalo spolupracovať a ktorí boli ochotní informácie poskytnúť. Nakoľko je nezamestnanosť v rómskej komunite veľmi vysoká, čo je ovplyvnené veľmi nízkou úrovňou vzdelania, väčšina z nich poberá dávky v hmotnej núdzi a sú v evidencii nezamestnaných. Tí, ktorí sú zamestnaní alebo robia aktívne činnosti, ide o manuálne práce ako kopácke práce, pomocníci pre murárov, lešenárov, kosci, pomocní pracovníci ošetrovateľov pri dobytku, upratovacie práce, pracovníci pri montážnych linkách.

Tabuľka 5: Zamestnanosť a poberanie dávok obyvateľov k 31.07.2009 v oblasti Kortína

Zamestnanosť a poberanie dávok									
zamest.	aktiv.č.	dávka HN	evidovan	inv.dôch	star.dôch	rod.dov.	NOS	vdovské	nikde
5	12	24	40	11	2	31	3	1	1

Zdroj: Materiál pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva Žiar nad Hronom, 2009

Tabuľka 6 znázorňuje, že väčšina obyvateľov obýva: chatrče svojpomocne postavené z dosák a iných materiálov, tiež sa tu nachádzajú unimobunky, murované alebo drevené chatky, niektorí obyvatelia oblasti sa zdržiavajú aj v stanoch. Obydlia sa nachádzajú na pozemkoch urbárskych, cirkevných a iných pozemkoch - 98 %. Približne 10% z nich sú postavené na pozemkoch bez akéhokoľvek súhlasu majiteľov pozemkov, 50 – 70 % majú uzatvorené nájomné zmluvy, avšak ich stavby nezodpovedajú žiadnym bezpečnostným či hygienickým normám.

Tabuľka 6: Typ a charakteristika obydlia obyvateľov k 31.07.2009 v oblasti Kortína

Typ a charakteristika obydlia			
chatrč	unimobunka	chatka	stan
28	19	30	2

Zdroj: Materiál pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva Žiar nad Hronom, 2009

Ako je uvedené v Tabuľke 7 z celkového počtu obyvateľov Kortíny - 376, sa pracuje s počtom klientov 286 (muži, ženy, deti), čo v percentách predstavuje, že sa spolupracuje so 76 % obyvateľov Kortíny. Spolupráca s niektorými klientmi je veľmi ťažká, čo ovplyvňuje výsledky práce TSP a ATSP.

Tabuľka 7: Spolupráca s klientmi obyvateľov k 31.07.2009 v oblasti Kortína

Spolupráca s klientmi							
celkový počet	%	odmietajú	%	nepracujeme	%	pracujeme	%
376	100	1	0,3	89	23,7	286	76

Zdroj: Materiál pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva Žiar nad Hronom, 2009

4.4.4 SWOT analýza sociálnej starostlivosti Mesta Žiar nad Hronom

Prostredníctvom SWOT analýzy zistíme aké sú silné a slabé stránky našej cieľovej skupiny v rozvoji osobných, sociálnych a odborných zručností nevyhnutných pri ich opätovnom začlenení na trh práce a do spoločnosti a aké sme identifikovali vonkajšie (externé) príležitosti a ohrozenia pre našu cieľovú skupinu.

Silné stránky:

- rôznorodé zastúpenie sociálnych služieb v meste
- 100 % využívanie kapacít sociálnych zariadení

- dobré podmienky na záujmovú činnosť dôchodcov
- možnosti ďalšieho rozvoja sociálnych služieb
- dostatok záujemcov o prácu v sociálnej oblasti
- dobre zabezpečená opatrovateľská služba v domácnostiach
- mesto má vlastné zariadenie opatrovateľskej služby
- stanica osobnej hygieny pre ľudí bez domova a ľudí v hmotnej núdzi
- dobre fungujúce verejno-prospešné práce (aktivačná činnosť)
- poskytovanie jednorazových dávok v hmotnej núdzi
- poskytovanie návratných finančných výpomocí pre ľudí v hmotnej núdzi
- snaha nezamestnaným rozšíriť svoje danosti, schopnosti a zručnosti
- možnosť individuálnej práce s občanom v teréne
- poskytovanie sociálneho poradenstva na MsÚ
- zabezpečenie terénnej sociálnej práce zamestnankyňami MsÚ

Slabé stránky:

- chýbajú niektoré druhy sociálnych služieb (napr. komunitné centrum, útulok pre matky s deťmi)
- pasivita rómskej komunity pri riešení vlastných problémov
- nedostatok mimovládnych organizácií pracujúcich v sociálnej oblasti
- chýba silná podpora sociálnej prevencie
- slabá spolupráca sociálnych inštitúcií s cirkvou
- nízke povedomie verejnosti o sociálnych službách
- nedostatok terénnych sociálnych pracovníkov
- nezáujem a odmietavé stanovisko minority k riešeniu problémov rómskej komunity
- chýba účasť podnikateľov na riešení sociálnych problémov (sponzoring)
- deti, ktoré vyrástli a vracajú sa z detských domovov
- vzrastajúci počet bezdomovcov
- nedostatok bývania pre ľudí žijúcich na hranici životného minima a chudoby
- nezáujem podnikateľskej sféry o spoluprácu samosprávy v sociálnej oblasti
- koncentrácia rómskeho obyvateľstva na okraji mesta
- cieľovej skupine chýbajú pracovné návyky a majú nízke sebavedomie
- nezamestnaní sa často po umiestnení na trhu práce v krátkej dobe vrátia do evidencie úradu práce

Príležitosti:

- spolupráca medzi jednotlivými subjektmi poskytujúcimi sociálne služby
- možnosti využívania eurofondov, štátnej pomoci a iných foriem podpory pre sociálnu oblasť
- rozvoj a uplatňovanie komunitného plánovania
- rozvoj informačno-komunikačných technológií
- ochota a snaha samosprávy spolupracovať s inými subjektmi v sociálnej oblasti
- možnosti spolupráce s úradmi práce s cieľom znižovať nezamestnanosť
- záujem zamestnávateľov o pracovné sily v určitom obore
- snaha dlhodobo nezamestnaných o zlepšenie svojich zručností a rozšírenie schopností za účelom zvýšenia uplatnenia na trhu práce

Ohrozenia:

- demografický vývoj – starnutie obyvateľstva
- narastajúci počet dlhodobo nezamestnaných osôb v rómskej komunite
- na území mesta nie sú pracovné príležitosti pre ľudí so základným vzdelaním
- vysoký počet ľudí v rómskej komunite bez ukončeného základného vzdelania
- snaha a záujem rómskych rodičov o zaradenie svojich detí do špeciálnej základnej školy a zaradenie dieťaťa do siete nezamestnaných po ukončení povinnej školskej dochádzky, s vidinou zvýšenia príjmu rodiny o dávku v hmotnej núdzi alebo aktivačného príspevku
- neúčasť a minimálny záujem rómskej komunity na vzdelávaní na učňovských a stredných školách
- zvyšujúci sa počet ľudí bez domova
- zvyšujúca miera nezamestnanosti
- málo pracovných príležitostí
- nízky záujem zamestnávateľov o ľudí dlhodobo nezamestnaných
- chýbajúce pracovné návyky a sociálne zručnosti sťažujú rozvoj cieľovej skupiny

4.4.5 Stanovenie cieľových skupín projektu

Na základe cieľu projektu boli stanovené nasledovné cieľové skupiny:

- plnoleté fyzické osoby, rodiny a ich rodinní príslušníci, komunity pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pomoci v hmotnej núdzi a poskytované služby podľa osobitných zákonov

- občania s ťažkým zdravotným postihnutím, občania s nepriaznivým zdravotným stavom, seniori
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii, plnoleté fyzické osoby, rodiny a ich rodinní príslušníci, komunity ohrozené sociálnym vylúčením, vylúčené alebo marginalizované skupiny obyvateľov
- dlhodobo nezamestnaní a znevýhodnené skupiny nezamestnaných
- obyvatelia s príjmom pod hranicou chudoby
- nezamestnaní bez vzdelania, resp. s nízkym stupňom vzdelania, s problémami čítania, písania a počítania
- závislí na drogách, alkohole a inak závislí, vrátane abstinujúcich
- rizikové skupiny detí a mládeže, mladiství bez ukončenia povinnej školskej dochádzky
- bezdomovci

Zvýšená pozornosť je venovaná rómskemu etniku, nakoľko práve táto skupina má najväčšie problémy vo všetkých vekových kategóriách. Ak chceme v budúcnosti aby sa situácia práve v tejto skupine zlepšila, musíme venovať väčšiu pozornosť i aktivitám zameraným pre deti, mládež a ženy – nakoľko práve tieto vekové skupiny považujeme za prístupnejšie k pozitívnym zmenám. Jedná sa o uzatvorenú, apatickú komunitu, ktorá sama nevyvíja žiadne aktivity smerujúce k zlepšeniu svojej sociálnej situácie, podmienok na bývanie a prostredia, v ktorom žije a je odkázaná na pomoc iných subjektov. Vykazuje znaky sociálne vylúčenej skupiny a odmietavý postoj majoritnej časti obyvateľov mesta. Charakteristické sú pre ňu vysoká miera nezamestnanosti s príjmami pod hranicou chudoby, nízka úroveň vzdelania, nezáujem o zlepšenie svojho sociálneho postavenia, nezriedka závislosť na alkohole a drogách, zvýšená trestná činnosť, bezdomovectvo, resp. „návštevna rodinná turistika“ s dôsledkom kumulácie veľkého počtu ľudí v jednej bytovej jednotke, či v hygienicky nevyhovujúcich priestoroch.

4.4.6 Spôsob realizácie projektu

Organizačné zabezpečenie aktivít projektu zabezpečujú dvaja TSP a ich dvaja ATSP, v spolupráci s lídrami a dobrovoľnými pracovníkmi zo všetkých cieľových komunít – rómskej, seniorov ako aj zo skupiny zdravotne postihnutých občanov mesta. TSP a ATSP sú zamestnancami Mesta Žiar nad Hronom a v organizačnej štruktúre sú začlenení pod odborom starostlivosti o obyvateľa. To znamená, že títo pracovníci spolupracujú, kooperujú a v neustálej súčinnosti pôsobia s kmeňovými zamestnancami odboru starostlivosti

o obyvateľa Mestského úradu Žiar nad Hronom, ktorí taktiež metodicky usmerňujú činnosť Komunitného poradensko-integračného centra (v zmysle aktivít projektu), ďalej s pracovníkmi orgánov štátnej správy (napr. ÚPSVaR v Žiari nad Hronom), s mimovládnyimi organizáciami ktoré majú rozvinutú činnosť a aktivity na území mesta Žiar nad Hronom (napr. Nadácie Škola dokorán, OZ Cesta nádeje, Materské centrum Mravenisko, OZ Mosty, Denné centrum a iné), so školskými zariadeniami, s ambulanciami detských a obvodných lekárov. TSP a ATSP v rámci profesionálneho rastu sú zaradení do interného vzdelávacieho programu a programu supervízie. Stretnutia so supervízorom sú zabezpečené. Rozsah a intenzita stretnutí je v súlade s potrebami zamestnancov a aj podľa obtiažnosti riešenia sociálnych problémov klienta.

Pracovníci TSP a ATSP vykonávajú svoju činnosť v priestoroch Nadácie otvorenej spoločnosti Bratislava v spolupráci s Nadáciou škola dokorán Žiar nad Hronom. Tieto priestory sa využívajú na základe nájomného zmluvného vzťahu. Terénna práca je veľmi úzko spojená s prevenciou vo všeobecnosti (ich denné pracovné aktivity vedú k predchádzaniu patologických javov ako dospelých tak aj detí a mládeže, za dobrovoľnej a aktívnej účasti a vlastnej snahy riešiť krízový stav samotnej cieľovej skupiny). Plánované aktivity TSP a ATSP na celé obdobie trvania projektu majú tak isto prevenčný charakter, na ktorých sa organizačne spolupodieľajú a budú spolupodieľať aj zástupcovia subjektov zaoberajúcich sa prevenciou drogových závislostí a iných sociálne – patologických javov. Ide predovšetkým o inštitúcie ako ÚPSVaR, Pedagogicko-psychologická poradňa, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Žiari nad Hronom, Mestskú políciu. Vo svojich aktivitách spolupracujú veľmi intenzívne aj so základnými školami, so Slovenským červeným krížom, Útulkom pre mužov a ako aj s mimomestskými krízovými zariadeniami.

Aktivity TSP na dosiahnutie cieľov projektu :

Odborné a administratívne činnosti:

a.) Všeobecne:

- Vyhľadávanie občanov, ktorým treba ponúknuť a poskytnúť sociálnu pomoc
- Vykonávanie poradenstva pri riešení rodinných problémov a sociálnych problémov obyvateľov obce
- Vytvorenie databáz nezamestnaných a potrieb zamestnávateľov v regióne
- Monitoring lokality

b.) V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí:

- Organizácia a sprostredkovanie účasti na programoch, tréningoch a aktivitách zameraných na podporu plnenia rodičovských práv a povinností, plnenia funkcií

rodiny, na utváranie a upevňovanie vzťahov medzi manželmi, medzi rodičmi a deťmi, rozvoj schopností riešiť problémové situácie a adaptovať sa na nové situácie

- Organizácia a sprostredkovanie účasti na programoch a aktivitách zameraných na predchádzanie sociálno-patologickým javom
- Poskytovanie pomoci maloletým v naliehavých prípadoch, najmä ak je život alebo zdravie maloletého v doterajšom prostredí vážne ohrozené
- Ochrana maloletých pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú alebo narušujú ich riadnu výchovu
- Poskytovanie výchovnej starostlivosti rodinám, v ktorých je vážne ohrozená alebo vážne narušená výchova dieťaťa a vývoj dieťaťa
- Podieľanie sa na obnove rodinného prostredia, z ktorého boli deti vyňaté pre zlyhanie výchovnej funkcie rodiny
- Spolupôsobenie pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo ÚPSVaR
- V prostredí širšej rodiny a obce vyhľadávanie a odporúčanie ÚPSVaR občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť o deti, ktoré musia byť dočasne vyňaté z biologickej rodiny
- Monitorovanie vývoja rodín, v ktorých prebehla sanácia a poskytovanie im podpory
- Poskytovanie podpory osamelým tehotným ženám a matkám

c.) V oblasti krízovej intervencie:

- Poskytovanie pomoci občanom pri zabezpečovaní prístrešia
- Monitorovanie rizikových skupín obyvateľov obce, ktorými sú: odchovanci detských domovov, reedukačných zariadení a zariadení pre výkon trestu mladistvých, absolventi špeciálnych, osobitne internátnych škôl, dospelí po návrate z výkonu trestu odňatia slobody, z väzby a podmiennečne odsúdení, osoby po ukončení liečby závislosti od drog alebo protialkoholického liečby, ľudia žijúci so závislosťou od návykových látok, v prípade akútnej potreby im sprostredkúva špecializované služby krízovej intervencie
- Monitorovanie prípadov domáceho násillia a poskytovanie základného poradenstva obetiam a sprostredkovanie odborných služieb

d.) V oblasti integrácie osôb so zdravotným postihnutím a seniorov:

- Podpora integrácie detí so zdravotným postihnutím do materských a základných škôl obce
- Organizovanie odľahčovacie služby pre rodiny, ktoré sa starajú o zdravotne postihnuté dieťa alebo dospelého člena rodiny

- Spolupráca s inštitúciami zameranými na podporované zamestnanie a bývanie osôb so zdravotným postihnutím
- Zabezpečovanie služieb na podporu sebestačnosti a nezávislosti života seniorov a ich prirodzenom sociálnom prostredí
- Organizovanie alebo podieľanie sa na zabezpečovaní spoločného stravovania
- Utváranie podmienok na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej aktivity a psychickej aktivity občanov

e.) Administratívne činnosti:

- Príprava návrhov, zmlúv a rozhodnutí
- Oznamovanie skutočností orgánom a inštitúciám
- Príprava návrhov na zariadenia sociálnych služieb
- Kontrola úrovne poskytovaných služieb v zariadeniach, ktoré zriadila obec v zariadeniach, ktoré zabezpečujú pre obec výkon služieb na základe zmluvy

f.) Iné činnosti:

- Monitoring, resp. mapovanie terénu pre získanie relevantných informácií o spôsobe života vylúčenej komunity
- Vyhľadávanie sociálne vylúčených klientov, ktorí nemajú schopnosť, resp. stratili zručnosť na riešenie svojich sociálnych problémov
- Nadväzovanie kontaktov s klientmi a sprostredkovanie kontaktov s oficiálnymi inštitúciami
- Krízová intervencia v ťažkých životných situáciách
- Podporovanie rozvoja osobnostnej kompetencie a motivácie vedúcej k samostatnému riešeniu svojich problémov
- Podporovanie a posilňovanie sebavedomia a zodpovednosti
- Prispievanie k prevencii násillia a dekriminalizácie skupín v komunite
- Sprostredkovanie lekárskej pomoci, terapie, detoxikácie
- Zmierňovanie procesu vyčlenenia zo spoločnosti.

Aktivity ATSP na dosiahnutie cieľov projektu :

Asistuje terénnemu sociálnemu pracovníkovi pri výkone jeho povinností. Podľa pokynov TSP v sociálne vylúčených komunitách vykonáva odborne nenáročné úkony predovšetkým v pomoci klientom s vyplňovaním tlačív, sprevádzaní klienta, prípravy stretnutí s rodinami klientov, sprostredkúva kultúrny kontext vylúčenej komunity, prípadne ak je to potrebné, pomáha klientom tlmočením (z rómskeho jazyka) v komunitách s TSP a inými inštitúciami.

Asistent poskytuje poradenstvo a pomáha občanom pri riešení problémov za spolupráce mestského úradu, základných škôl, okresného úradu, obvodného úradu, ÚPSVaR v Žiari nad Hronom, spolupracuje aj s ďalšími inštitúciami – zdravotnícke zariadenia, mimovládne organizácie a občianske združenia. Okrem poskytovania poradenstva je to aj sprevádzanie klienta v súvislosti s riešením jeho nepriaznivej sociálnej situácie:

- snaží sa, aby klienti získavali a obnovovali pracovné návyky potrebné pre začlenenie sa do pracovného procesu
- má individuálny a sociálny prístup s konkrétnym klientom, jeho rodinou a komunitou, je vykonávaná v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí
- pracuje s jednotlivcom, rodinou, komunitou a vyhľadávacích činností vykonávaných v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí prostredníctvom supervízie

Vykonáva činnosti na podporu a zabezpečenie sociálnej integrácie ohrozených a marginalizovaných skupín, na zlepšenie dostupnosti a kvality služieb starostlivosti:

- zvýšenie sociálnej mobility klienta a jeho schopnosti riadiť svoj život samostatne (zvýšenie nezávislosti od iných)
- minimalizovanie individuálnych rizík spojených so životom v sociálne znevýhodňujúcom prostredí
- vytvorenie spolupráce s inštitúciami realizujúcimi v lokalite rozvojové programy
- mobilizácia okolia klienta k aktívnej pomoci
- prevencia sociálno-patologických javov v rodine a komunitě
- obnova a úprava rodinných pomerov dieťaťa, ktoré bolo z rodiny vyňaté na základe súdu v spolupráci s príslušnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny

Podporné aktivity:

1. Riadenie projektu:

- Projektový tím - projektový manažér, koordinátor, účtovník, zamestnanec odboru starostlivosti o obyvateľa
- Personálne obsadenie projektových aktivít – TSP a ATSP, lektori
- Metodické stretnutia projektového tímu
- Administratívno-technické zabezpečenie projektových aktivít
- Riadenie, vyhodnotenie a ukončenie projektu

Realizáciou riadenia projektu vyhodnocujeme kvalitu a rozsah poskytovaných služieb v sociálnej oblasti v rámci cieľových skupín, ako aj úspešnosť projektu. Aktivita súčasne zahŕňa riadenie a zúčtovanie projektu, vypracovanie záverečnej správy, vypracovanie

finančnej správy. Správy sú spracovávané na základe ekonomického spracovania a účtovnej evidencie počas celej realizácie projektu.

Technické zabezpečenie aktivít projektu – priestory Komunitného poradensko-integračného centra – prenájom, úhrada ďalších prevádzkových nákladov (telefón, internetové pripojenie, používanie počítačov a tlačiarňí, odbornej literatúry a ostatných administratívnych nákladov). Tak isto môžu TSP a ATSP využívať zariadenie v Nadácii Školy dokorán na vzdelávacie a voľnočasové aktivity, ktoré títo pracovníci realizujú vo vlastnej odbornej réžii, poprípade v spolupráci s odborníkmi pôsobiacimi na území mesta Žiar nad Hronom.

2. Publicita a informovanosť:

Projekt bol predstavený cieľovým komunitám úvodným workshopom na stretnutiach s rómskou komunitou, so seniormi a so zdravotne postihnutými občanmi. Zároveň sa zahájenie projektu predstavilo a spropagovalo prostredníctvom miestnej televízie v teletexte, príspevkom v pravidelnom týždenníku miestnej televízie ATV a regionálnej televízie, ako aj v regionálnom vysielaní SRo Regina, ktoré sa pravidelnou rubrikou venuje životu a aktivitám zdravotne postihnutým občanom a inak sociálne ohrozeným skupinám obyvateľov. Prebehla aj prezentácia projektu v miestnych a regionálnych novinách formou oznamovacieho inzerátu a informačného letáku.

4.4.7 Zhodnotenie projektu

Finančné prostriedky získané z ESF pre verejný sektor prispeli k rozvoju regiónu a uspokojeniu potrieb občanov prostredníctvom činností TSP a ATSP, ktorí organizačne zabezpečujú aktivity. Úspešnosť zrealizovania takejto naplánovanej aktivity závisí aj od ovplyvňujúceho faktora ako je skutočnosť, či existujúca potreba riešenia témy alebo problematiky nájde odozvu o snahu riešenia aj u cieľovej skupiny – rómskej komunity samotnej (napr. aktivity vzdelávacieho a edukačného charakteru). Napriek skutočnosti, ak sa nájdu aj takýto jednotlivci, tak je veľmi nízke percento takých, ktorí sú ochotní spolupracovať bez akejkoľvek hmotnej motivácie. Tento faktor veľmi sťažuje prácu nielen TSP a ATSP, ale aj kohokoľvek iného zainteresovaného do problematiky riešenia problémov marginalizovanej rómskej komunity.

Všetky aktivity TSP a ATSP sú vždy len zavŕšením práce predchádzajúcich dní, kedy sa TSP a ATSP denno-denne buď priamo v teréne alebo v kancelárii, teda ambulantne venujú jednotlivcom alebo celým rodinám z marginalizovanej rómskej komunity. O zmysluplnosti práce sa v tomto čase už začínajú presviedčať aj ostatné subjekty pôsobiace na území mesta v sociálnej oblasti a pozitívna odozva je základom úspechu projektu.

V súčasnej dobe však skutočný stav realizácie projektu nie je v súlade plánovaným stavom. Počet osôb, ktoré využívajú služby sociálnych pracovníkov a ich asistentov, zamerané na sociálnu prácu v komunitách ako aj počet osôb cieľovej skupiny zapojených do podporených projektov je oveľa nižší ako predpokladaný stav. Vo veľkej miere na to vplyva neochota časti cieľovej skupiny prijať ponúkanú pomoc a neschopnosť časti cieľovej skupiny dodržať vzájomné dohody o spolupráci s TSP a ATSP, zapríčinené absenciou osobnostných vlastností ako sú spoľahlivosť, dôslednosť, samostatnosť, pevná vôľa, zodpovednosť a iný hodnotový rebríček. Negatívny vplyv na ponuku voľných pracovných miest má aj hospodárska kríza, ktorá sa nedala predpokladať v čase spracovania projektu. So znížením počtu TSP a ATSP schválením projektu je spojený menší záber na cieľovú skupinu. Tiež nedostatok finančných prostriedkov z fondov EÚ na realizáciu doplnkových aktivít – činností pre cieľovú skupinu projektu je prekážkou pri plnení jednotlivých cieľov projektu.

Uvedené negatíva je však možné postupne odstrániť prijatím nápravných opatrení a to zvýšením aktivizácie TSP a ATSP voči cieľovej skupine – intenzívnejšia terénna práca, intenzívnejšie vyhľadávanie aktívnych Rómov ochotných spolupracovať, hľadaním a realizovaním inovatívnejších spôsobov aktivizácie cieľovej skupiny projektu ako aj zintenzívnením vzájomnej komunikácie medzi cieľovou skupinou marginalizovanej rómskej komunity a všetkými dotknutými subjektmi v procese riešenia základných potrieb marginalizovanej rómskej komunity.

Napriek niektorým negatívam je poskytnutie finančných prostriedkov zo ŠF pre mesto prostredníctvom realizácie projektu spojené aj s množstvom pozitívnych výsledkov práce komunitných sociálnych pracovníkov v Žiari nad Hronom. Vďaka dobrej spolupráci s ÚPSVaR a inými organizáciami za účelom sprostredkovania práce, brigády a zapojenie osôb do aktivačného programu sa zvyšuje počet intervencií zameraných na zvyšovanie zamestnanosti v meste. Dohodnutím splátkových kalendárov za nájom bytov, poskytnutím príspevkov na bývanie sa zlepšuje kvalita života a bývanie u klientov. Podarilo sa priviesť klientov k zodpovednému prístupu k svojmu zdraviu, najmä k zdraviu detí za pomoci spolupráce s lekármi, zdravotníckymi zariadeniami a terénnymi zdravotnými asistentmi. Najväčšie úspechy sú v počte intervencií zameraných na predchádzanie (prevenciu) sociálno-patologických javov zameraných na ich zmiernenie až delimináciu (kriminalita, záškoláctvo, poruchy správania, zanedbávanie starostlivosti o deti, domáce násilie, drogová závislosť, alkohol), v pomoci pri vybavovaní dokladov, dávok štátnej sociálnej podpory, dávok v hmotnej núdzi, jej príspevkov a v podpore kvality komunikácie, vzťahov medzi klientmi a ostatnými občanmi.

Mesto Žiar nad Hronom si uvedomuje nutnosť a potrebu pracovných pozícií terénnych sociálnych pracovníkov, čo znamená nutnosť využívania finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ. Preto bude jednoznačne samospráva v Žiari nad Hronom podporovať projekty financované z prostriedkov ŠF pre verejný sektor podobného charakteru aj v budúcnosti, t.j. aj po skončení tohto projektu, minimálne podávaním žiadostí do obdobných výziev európskych fondov, ďalej bude prejavovať záujem o štátnej príspevky a dotácie na sociálne služby a sociálnu pomoc ako aj o ponuky iných donorov. Tak isto sa bude aj rozpočet samosprávy v nadchádzajúcich rokoch prispôsobovať potrebám a zabezpečovaniu sociálnych služieb a pomoci, v závislosti na vývoji a rozširovaní sociálne ohrozených skupín obyvateľstva.

4.5 Vplyv štrukturálnych fondov na rozvoj regiónu

Vplyv ŠF na rozvoj je viditeľný v podpore zamestnanosti pri uplatňovaní trvalo udržateľného rozvoja. Cieľom ŠF je znižovať zaostalosti a rozdiely medzi regiónmi a pomáhať ekonomicky slabším regiónom dostať sa na úroveň ostatných. Fondy EÚ zmierňujú hlavne dopady hospodárskej krízy, nakoľko v tomto programovom období 2007-2013 je poskytovaná väčšia finančná pomoc zo zdrojov EÚ a to práve pri implementácii projektov na regionálnej úrovni.

Informačná spoločnosť

Na základe finančných prostriedkov, ktoré boli pridelené zo ŠF na realizáciu aktivít projektu je vplyv na rozvoj regiónu prostredníctvom informačnej činnosti pozitívny, nakoľko v priebehu realizácie projektu sú využívané počítačové zostavy a programy nevyhnutné pre prácu pracovníkov projektu a cieľové skupiny, ale aj užívatelia projektu absolvujú svoje aktivity v rámci informačno-poradenskej činnosti v počítačových miestnostiach, kde majú voľný prístup k internetu, ako aj možnosť tvorby dokumentov na počítačoch.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja

Mesto Žiar nad Hronom týmto projektom podporuje Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja, predovšetkým prostredníctvom financovania aktivít TSP a ATSP z prostriedkov ESF, ktorá tiež pozitívne vplýva na rozvoj regiónu v niekoľkých aspektoch:

- kultúrno-historický aspekt trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom zvyšovania vedomia jednotlivca, vzdelávania a osvetu, ako aj realizáciou kultúrno-spoločenských aktivít
- sociálny aspekt trvalo udržateľného rozvoja s dôrazom na špecifiká demografických trendov vývoja spoločnosti – zdravotný stav obyvateľstva, sociálne problémy,

sociálno-patologické javy, národnostné menšiny so zvláštnym zreteľom na rómsku problematiku a postavenie vybraných skupín spoločnosti.

V súlade s cieľmi Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja financovanie zo štrukturálnych fondov pre verejný sektor pozitívne vplýva aj na dosahovanie a zachovanie vysokej kvality podmienok na bývanie, zabezpečenie stabilného a udržateľného prostredia pre výchovu, vzdelávanie a osvetu, ako aj vychovávanie k multietnickej tolerancii a orientácii na hodnotenie jednotlivca či akejkolvek skupiny podľa iných ako etnických princípov. Prostredníctvom dôslednej sociálnej práce (vrátane prevencie) sa znižuje výskyt sociálno-patologických javov.

Marginalizované rómske komunity

Na základe finančnej pomoci zo zdrojov ESF sa vytvoril inštitút TSP a ATSP a následným vybudovaním komunitného poradensko-informačného centra sú vytvorené základné predpoklady na perspektívne zabezpečenie najnevyhnutnejších aktivít, ktoré sú a budú výsledkom potrieb regiónu a jeho obyvateľov. Centrum je územne situované priamo v bezprostrednom dosahu rómskej komunity. Komunita spolupracovala pri definovaní svojich potrieb a tie sú plne akceptované i v aktivitách projektu, čím sa vytvorili predpoklady na osvojenie si tohto projektu a tým zvýšenie zainteresovanosti jej členov a záujmu o riešenie svojej nevhodnej situácie.

Rovnosť príležitostí

Prostredníctvom nenávratného finančného príspevku, ktorý čerpá Mesto Žiar nad Hronom z ESF pre verejný sektor sa realizujú všetky aktivity TSP a ATSP. V procese implementácie projektu sa dodržiava pravidlo rovnosti príležitostí, ktoré zohráva pre rozvoj regiónu dôležitú úlohu. Cieľová skupina je tvorená z osôb zo znevýhodnených skupín, pričom predpoklad počtu žien a mužov je vyrovnaný. Rovnako aj pri výbere expertov, TSP a ATSP sa zohľadňuje rovnosť príležitostí. Rovnosť príležitostí v tomto projekte je predstavená ako podpora menej presadzovaného pohlavia v spoločenskom, politickom aj rodinnom živote.

Záver

Predložená diplomová práca sa venovala analýze využitiu finančných prostriedkov z ESF v sociálnej oblasti, zvláštny význam bol kladený na mesto Žiar nad Hronom. Pre naplnenie cieľov práce sme vychádzali z teoretických poznatkov a analýzy projektu „Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom“.

Ak má byť projekt úspešný, musí byť v súlade s cieľmi operačného programu i prioritnými osami, s horizontálnymi prioritami a zároveň musí prispievať k naplneniu týchto cieľov. Musí byť tiež v súlade s oblasťou podpory vybraného operačného programu a tiež s výzvou k predkladaniu žiadosti o NFP. Žiadateľ musí byť pripravený tiež na to, že finančné prostriedky z fondov EÚ nie sú poskytované akémukoľvek projektu. Úspešná žiadosť bude taká, ktorá predstavuje projekt, ktorý bude smerovať k cieľu, ktorý bude trvalým prínosom nielen pre žiadateľa, ale i pre jeho okolie, resp. pre cieľovú skupinu.

Je nutné si uvedomiť, že spracovanie kvalitného projektu zaberie pomerne dlhú dobu, preto je potrebné začať s tvorbou projektu s dostatočným časovým predstihom. Ale i samotný proces podávania žiadostí o príspevok z fondov EÚ je veľmi zložitá, náročná a dlhodobá činnosť. Ďalším dôležitým aspektom je to, že samotné vypracovanie kvalitného projektu je zložité svojim procesom. Kvalitná príprava projektu zvyšuje nádej úspechu projektu a tým zlepšuje hospodárske výsledky samosprávy z dlhodobého hľadiska. Preto existujú tiež špecializované firmy, ktoré sa zaoberajú spracovaním projektu. Spracovanie projektu od špecializovanej firmy je však nákladné a nie každý si túto finančnú záťaž môže dovoliť.

Mesto Žiar nad Hronom prostredníctvom odboru starostlivosti o obyvateľov si vypracovalo projekt svojpomocne a úspešnosť vypracovania je potvrdená Výberovou komisiou pre schvaľovanie a výber projektov, ktorá žiadosť o NFP schválila a pridělila im finančné prostriedky z ESF. Účelom projektu je využívanie finančných prostriedkov zo ŠF pre verejný sektor a prostredníctvom nich vytvorenie pozícií terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov, ktorý poskytujú nevyhnutnú pomoc obyvateľom v hmotnej núdzi a na hranici chudoby.

Fondy EÚ cez poskytnutie finančných zdrojov mestu Žiar nad Hronom formou financovania aktivít terénnej sociálnej práce zlepšili životnú úroveň a podmienky cieľovej skupiny marginalizovanej rómskej komunity a rovnako sa v meste zabezpečil verejný poriadok, zmiernenie kriminality a záškoláctva. Zistili sme, že veľkou výhodou je, že zamestnanci TSP a ATSP sú rómskeho pôvodu, čím je lepšia akceptovateľnosť pri spolupráci zo strany marginalizovanej rómskej komunity. Skutočnosťou, že títo pracovníci ovládajú

rómsky jazyk sa zabezpečila jednoduchšia komunikácia s cieľovou skupinou, nakoľko vedľa sprostredkovať a vysvetliť marginalizovanej rómskej komunite potreby a povinnosti väčšinovej spoločnosti a naopak vedľa lepšie vysvetliť a ozrejmiť väčšinovej spoločnosti hodnoty Rómov.

V teréne pri spolupráci cieľovou skupinou nastali aj nedostatky, ktoré sa prejavili v obviňovaní TSP a ATSP - Rómov, že nepracujú v prospech svojej rómskej komunity, že nie sú ochotní splniť ich požiadavky aj napriek tomu, že by porušili zákon. Marginalizovaná rómska komunita požaduje od TSP a ATSP sprostredkovanie nezákonných akcií, informácií, príp. pomoci, čo má súvis s veľmi nízkym právnym povedomím komunity. Obviňujú ich, že zarábajú na nich (Rómoch) svojimi platmi – tie peniaze by mali byť podľa nich radšej určené na priamu pomoc chudobným v rómskej komunite ako na ich platy.

Nízka životná úroveň a chudoba obyvateľov komunity je rozrastajúci sa problém, ktorý negatívne vplýva na zamestnanosť a zvyšuje sa miera nezamestnanosti v meste a tým aj v celom okrese Žiar nad Hronom. Poskytnutie finančných prostriedkov zo ŠF na projekty verejného sektora pozitívne vplývajú na riešenie mnohých problémov v marginalizovanej rómskej komunite, ale i občanom v hmotnej núdzi. Preto by sa mal tento dlhodobý problém riešiť prostredníctvom legislatívy, aby sa pozítiva projektu nevytratili po ich skončení, resp. po skončení tohto programového obdobia 2007-2013, ale aby bola zabezpečená aj v budúcnosti trvalá udržateľnosť zlepšujúceho stavu.

Značný nedostatok nastal aj pri financovaní projektu zo ŠF formou refundácií alebo zálohových platieb. Mesto Žiar nad Hronom financuje aktivity spojené s realizáciou projektu z vlastných príjmov a raz za tri mesiace žiada Fond sociálneho rozvoja o platbu. Tu začína zakaždým veľmi zdĺhavý proces počnúc formálnou a účtovnou kontrolou dokladov cez platobnú jednotku až sa dostane k samotnej refundácii. Veľmi často sa na Fonde sociálneho rozvoja ako SO/RO personálne menia zamestnanci, ktorí podávajú zakaždým inak formulované požiadavky, pokyny, vydávajú nedokonalé príručky pre žiadateľov o NFP, čo spôsobuje značné problémy pri podávaní žiadostí o platbu a získaní finančných prostriedkov formou refundácie.

Z globálneho hľadiska čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ pre verejný sektor prostredníctvom realizácie tohto projektu je spojené len s kladnými odozvami ako je zlepšenie spolupráce samosprávy Mesta Žiar nad Hronom s tretím neziskovým sektorom, t.j. nadáciou. Lektori nadácie realizujú školenia cieľovej skupiny a pomáhajú pri doučovaní detí a mládeže ako aj v iných činnostiach, ktoré sú spojené s plnením cieľov projektu. Uspokojuje

sa aj verejný záujem obyvateľov mesta dodržiavaním verejného poriadku a zlepšila sa bezpečnosť v meste.

Nakoľko doposiaľ neboli čerpané žiadne iné finančné prostriedky z fondov EÚ na sociálnu oblasť pre mesto Žiar nad Hronom, na základe zhodnotenia priebežných výsledkov realizácie tohto projektu môžeme zhodnotiť vplyv ŠF na rozvoj regiónu ako pozitívny. Mesto bude aj naďalej pokračovať v podávaní žiadostí o NFP z fondov EÚ pre verejný sektor, aby cez finančnú podporu zabezpečilo výraznejšie zlepšenie rozvoja regiónu.

Využitie finančných zdrojov zo ŠF v budúcnosti umožní realizáciu ďalších projektov v príslušnej oblasti, ktoré sú závislé na existencii jeho výsledkov. Výstupy projektu umožnia realizáciu relevantného projektu v budúcnosti predkladateľovi projektu alebo iným žiadateľom a budú dobrým základom pre akékoľvek aktivity v sociálnej oblasti mesta pre samotnú samosprávu alebo orgány štátnej správy, či mimovládne organizácie – napr. pri výstavbe nízkošandardných nájomných bytov, prípadne iných foriem krízového bývania alebo dobudovanie kompletnej siete sociálneho bývania.

Zoznam použitej literatúry

1. ABBOTT, Dennis. 2007. *SR pride o časť prostriedkov z eurofondov*. [online] Brusel. [cit. 2009-09-30]. Dostupné na: <<http://www.euractiv.sk/eu-sr-pride-o-cast-prostriedkov-z-eurofondov>>
2. BUKOVIČ, Sergej. 2008. Pre záujemcov o eurofondy jednoduchá rada: Plnou parou vpred. In *Obecné noviny*, 2008, č. 32, s. 15
3. ČAPLOVIČ, Dušan. 2009. Bližšie k občanovi, v prospech občana a vždy s občanom. In *Euroreport*, 2009, č. 4, s. 7, ISSN 1336-8796
4. ČEČOT, Vladimír. 2008. Dôraz na spoločné projekty. In *Obecné noviny*, 2008, č. 28, s. 14
5. *Dopravná infraštruktúra a regióny*. 2007 [online] EurActiv. [cit. 2007-02-07]. Dostupné na: http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/zoznam_liniek/dopravna-infrastruktura-a-regiony
6. DRGOVÁ, Alexandra. 2009. Projekty by mali súťažiť kvalitou obsahu. In *Euroreport*, 2009, č. 4, s. 46, ISSN 1336-8796
7. DŽUPKA, Peter - HUDEC, Oto. 2008. Hodnotenie dopadov štrukturálnych fondov na regionálnej úrovni s využitím modelu Hermin. In *Regionální studia, czech regional studies*, Praha: Vysoká škola ekonomická, 2008, č.1, s.16, s. 21, ISSN 1803-1471
8. FICO, Robert. 2009. Sme na jednej lodi bez ohľadu na to, na akej stoličke sedíme. In *Obecné noviny*, 2009, č. 24, s. 10
9. *Fond sociálneho rozvoja vstupuje do nového programového obdobia*. 2008 [online] [cit. 2008-04-01]. Dostupné na: <<http://www.fsr.gov.sk>>
10. GINDLOVÁ, Barbara a i. 2007. Štrukturálne fondy–samostatná kapitola projektového manažmentu. In *Zásady tvorby, realizácie a vyhodnocovania projektov zameraných na plnenie úloh protidrogovej politiky na národnej, regionálnej a miestnej úrovni*, Bratislava: Protidrogový fond, 2007, s. 28, ISBN 978-80-969976-0-2
11. HARBUTOVÁ, Eva. 2007. Funkcie verejnej správy pri čerpaní európskych a národných zdrojov financovania. In *Ekonomiczne i społeczne efekty finansowego wspierania sektora żywnościowego i obszarów wiejskich*, Ropczyce: Wyższa Szkoła Inżyniersko-Ekonomiczna, 2007, s. 36-37, , ISBN 978-83-921937-7-7
12. HODOŠIOVÁ, Ivana. 2008. Štrukturálne fondy pre mestá a obce – ako na ne? In *Obecné noviny*, 2008, č. 8, s. 6

13. HRAŠKOVÁ, Dagmar. 2009. Štrukturálne fondy EÚ na Slovensku. In *Verejná správa*, roč. 4, 2009, č. 5, s.66, ISSN 1337-0448
14. <http://www.statistics.sk>
15. HÜBNEROVÁ Danuta. 2008. *Kohézná politika po roku 2013*. [online] Brusel. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/538&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>>
16. *Implementácia Regionálneho operačného programu napreduje*. 2009 [online] EurActiv. [cit. 2009-09-04]. Dostupné na: <http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/implementacia-regionalneho-operacneho-programu-napreduje-013533>
17. Informácia o vývoji nezamestnanosti na území okresu a mesta Žiar nad Hronom za rok 2009, ÚPSVaR v Banskej Štiavnici
18. IŠTVÁN, Milan. 2008. Znižovať digitálne rozdiely v regiónoch. In *Obecné noviny*, 2008, č. 1-2, s. 22
19. IVANIČKOVÁ, Alžbeta. 2007. Programovací proces na prijatie novej regionálnej politiky Európskej únie. In *Inovované programovanie regionálnej politiky Európskej únie v programovacom období 2007-2013*. Bratislava: EKONÓM, 2007, s. 92. ISBN 978-80-225-2309-7
20. JETMAR, Marek. 2008. Dlhodobé charakteristické rysy politiky soudržnosti. In *Regionální studia, czech regional studies*, Praha: Vysoká škola ekonomická, 2008, č.1, s. 48-49, s. 51, Praha, ISSN 1803-1471
21. KOVÁČIKOVÁ, Miriam. 2009. Dôležité je, aby pomoc bola efektívna. In *Euroreport*, 2009, č. 4, s. 40, ISSN 1336-8796
22. KRŠÁK, Branislav - STRIČÍK, Michal. 2008. Metodika tvorby európskych projektov pre samosprávy. In *Vybrané ekonomické aspekty regionálneho rozvoja východného Slovenska, zborník príspevkov z workshopu k projektu VEGA č. 1/2553/05*, Košice: Podnikovohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave so sídlom v Košiciach, 2008, s. 59, s. 65-66, ISBN 978-80-225-2486-5
23. LUKÁČ, Michal. 2008. V partnerstvách v rámci výzvy dominovala samospráva. In *Obecné noviny*, 2008, č. 26, s. 5
24. MAREK, Dan - KANTOR, Tomáš. 2007. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 60, ISBN 978-80-87029-13-8
25. Materiál pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Žiari nad Hronom zo dňa 17.12.2009

26. Monitorovacia správa projektu „Komunitná a terénna sociálna práca“ Mesta Žiar nad Hronom za rok 2009
27. MRVA, Miloš. 2007. Nástroje podpory regionálneho rozvoja na Slovensku. In *Biatec*, roč. 15, 2007, č. 9, str.10, ISSN: 1335-0900
28. MUŠKA, Milan. 2009. Opatrenia v oblasti eurofondov prinesú úspory vo výdavkoch. In *Obecné noviny*, 2009, č. 13, s. 5
29. Národný strategický referenčný rámec 2007-2013, Bratislava, MVRR SR, 29.6.2007
30. OLACH Bohumil M. 2008. Eurofondy – najväčšia výzva roka 2008. In *Obecné noviny*, 2008, č. 12, s.1-2
31. *Operačný program Bratislavský kraj*. [online] <<http://www.strukturalnefondy.sk/operacne-programy/bratislavsky-kraj/>>
32. *Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast*. 2009 [online] Euroinfo. [cit. 2009-02-12]. Dostupné na: <<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1700>>
33. *Operačný program Technická pomoc*. [online] <<http://www.nsrr.sk/operacne-programy/technicka-pomoc/>>
34. PLEŠTINSKÁ, Zita. 2008. Národný strategický referenčný rámec 2007-2013 a ďalšie zdroje pomoci. In *Eurokompas*, roč.5, 2008, č. 4, s. 12-13
35. Príručka pre žiadateľa o NFP z ESF v rámci výzvy OP ZaSI/FSR/2008/2.1/02, Bratislava, FSR, 2008
36. Projekt Mesta Žiar nad Hronom „Komunitná a terénna sociálna práca“, 2008
37. RAŠI, Richard. 2009. Spokojnosť pacienta je behom na dlhé trate. In *Parlamentný kuriér*, roč. 17, 2009, č. 169-170, s. 22, ISSN 1335-0307
38. Referenčný dokument Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia pre programové obdobie 2007-2013, Bratislava, MP, SVaR SR, 2007
39. SAMECKI Paweł. 2009. *Vyhlásenie komisára pre regionálnu politiku k výročnej správe Európskeho dvora audítorov*. [online] Brusel. [cit. 2009-11-10]. Dostupné na: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1688&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>>
40. STRIČÍK, Michal. 2009. Fondy Európskej únie ako zdroj financovania. In *Obecné noviny*, 2009, č. 16, s. 3
41. SÝKORA, Michal. 2009. Samospráva svoje úlohy zvládla, navrhuje koncepčné riešenia a očakáva skvalitnenie legislatívy. In *Obecné noviny*, 2009, č. 23, s. 3

42. Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013, Bratislava, MF SR, 2009
43. ŠAŠKOVÁ, Katarína. 2009. Operačný program Životné prostredie – možnosť zlepšiť našu budúcnosť. In *Parlamentný kuriér*, roč.17, 2009, č. 173, s. 28, ISSN 1335-0307
44. ŠÍMOVÁ, Martina. 2008. Viac financií z ESF na vzdelávanie. In *Euroreport*, 2008, č. 8, s. 61, ISSN 1336-8796
45. ŠPIDLA Vladimír. 2009. *Snaha Komisie posilniť kontrolu štrukturálnych fondov sa vypláca.* [online] Brusel. [cit. 2009-10-29]. Dostupné na: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1594&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>>
46. ŠTEFANOV, Igor. 2008. Implementácia eurofondov. In *Parlamentný kuriér*, roč. 16, 2008, č. 163, s. 29-30, ISSN 1335-0307
47. ŤAPÁK, Juraj. 2009. Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia – nástroj pomoci Európskeho sociálneho fondu. In *Parlamentný kuriér*, roč. 17, 2009, č. 169-170, s. 9, ISSN 1335-0307
48. TARINA, Pavol. 2009. Informatizácia a Slovensko. In *Parlamentný kuriér*, roč. 17, 2009, č. 171, s. 49, ISSN 1335-0307
49. TVRDOŇ, Jozef - KMECOVÁ, Zuzana. 2007. Postavenie regionálnych samospráv v procese implementácie programov a projektov. In *Central European Conference in Regional Science – CERS*, Košice: Technical University of Košice, 2007, s. 1087
50. VANKO, Marek. 2009. Prvenstvo Slovenska. In *Parlamentný kuriér*, roč. 17, 2009, č. 169-170, s. 29, ISSN 1335-0307
51. VILÁGI, Aneta a i. 2007. Slovensko: Hospodársky rast, regionálny rozvoj a politiky EÚ. In *Kohézna politika EÚ na roky 2007-2013 a Lisabonská stratégia*, Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2007, s. 31-32